МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхахьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДУЬЙЛА

№ 75 (4242). ШОАТТА, 25 июнь, 1966 шу. Мах 2 кап.

КЪОНАЛА ЦІЕЙ

ВАЙ МЕХКА кагирхоша 26-чу июне баркІаллагІа белгалдоккхургд шеай цІей.

Кагирхой Ди — и еррига къонала, комсомола, пионере цІей. Тахан вай мехка беррига кагирхоша, комсомольцаша цхьана шоай ди гІад а баха белгалдоккх Нохч-ГІалгІайчен кагийча нахен мехкарашей.

Республика комсомольцаша, беррига кагирхоша хьанире дакъа лоац КПСС XXIII-ча съездан ВЛКСМ XV-ча съездан решенеш кхоачашъеча.

Республика кагирхоша карагІдьнна къахьегама гІуллакхаш хІоаигта доац. Цу гІуллакхех да Карабулакски газобензиновий завод, АВТ установка, Чехара цІерах йола библиотека, Новый-Юртара культура ЦІа, дукха кхыдола производственни культурно-бытовой объекташ хьалъеча дакъа хилар. Республика комсомола балха мукъе хоархІамера моттиг дІалоацаш хин хал уларии гІишлош хьалъейти. АргІанара комсомольско-кагирхой гІишлош я хьна дІахайкхъай г. Гудермесе хьалъеш латта синтетически каучука комбинат, кхьараш.

1966 шу вай республика комсомольцашта белгалдоал кхоибара хьурнет дари духьа къовсам дІаболабьча дийнахьа [illegible] шу дузаш хиларца. Цу шу хьалха дІадоладаь из дика гІулакх экономически эффективность баькъ долаш а тІехдика продукци арахецар духьа а лоаттабу къовсам а хиппа дІалаттад.

Республика кагирхоша хьичаре хаьа лоац рационализаторски изобретательски балха юкъе, продукце дикали, къахьегама обсарлеш лакхъеча, бедаш материалаши кхоа йиш хулийташ бола кхоачни кхы тІа а тучабехкахача. Город Грозне комсомольцашен кагирхошен дикъа дахдар ВЛКСМ Грозненски горкомо ВЛКСМ ЦК XV-ча съезда сийна хьахтайкхаьча рационализаторий конкурс. Цул тІехьаьІа хьачуенахча 800 рационализаторски предложенех 200 шоа сом пайда баьлар.

Юрта боахамерча къонача къахьегамхоша шоашкара довтІеш дола дакъа лоац республика юрта боахам детІаболлабеча. Колхозийи совхозийи еррагача производственни участкашка болх беранта юкъе ба кагирхой.

Ийсса ахаш хий дехкача болх беш йолча кхайшилладеча 123 комсомольско-кагирхой звенос, «Кхалгайн юртбоахама кхача культурайн лаьха а теппиане а хьувкъам кхебара лаьттанта шерра мелиораци араь йоа КПСС ЦК майски Пленума решенеш кхоачаш а еш, къовсам лоаттабу хий дехкача дахттех пайда дикагІа эцара, юртбоахама культурай лаьха хьувкъам кхебара.

Республике вІашагІьелла а болх беш а а хьайбаш лахкху 40 совгІа комсомольско-кагирхой ферма, колхозийи совхозийи къоначи къахьегамхоить юкъе шоашай профессеш хьежка социалистически ях йоархоллай, юкъе хотбьаннаранта карара хара тола нанлаташ ду.

Вай республика комсомоле беграфена юкъе доаш алгланица дІалаьгІьа нрта боахшеш промышленностен дикагІа болча хьеначча къахьегамхой цІерашш. Парка а Малхба-района «Джалка» яхача—совхоза свенла лелаеча комсомольско-кагирхой звенона керте латта Мусаева Тамара—Социалистически Къахьегама Турпал; Любова Шуммсат — цу совхоза кол гІара оалхадарш леладе Социалистически Къахьегама Турпал; Ленина ордена кина Матаев Берса — Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза хьажкІаш лелаеча комсомольско-кагирхой звеноа звеньевой; Ибакова Султан — Шелковской района «Червленский» колхоза ха Іу, Вахбова Буку — Наптеречни района «Гвардейский» совхоза тракториста ВЛКСМ ЦК XV-ча съезда делегат; Закреева Зоя — Наурски района «Терский» совхозера дикагІа йола доарка, комсомола XV-ча съезда делегат; Маршнов Махмад — «Малгобекнефть» НПУ мехкдаьтта промысла керттера инженер ВЛКСМ XV-ча съезда делегат, дукха а кхыбараш.

Уж ба уж шоай са на кхесеш къахьегарца вай Даьхен дукхъам лобалераш, бериктара йола шинъ гойтараш, коммунизмага хьеча новкъа теламаш доахараш.

ВЛКСМ Центральни Комитета хьача решенех семилетие комсомола къахьегама гІуллакхаш белгалдоакхача ВЛКСМ ЦК Летописа тІа дІаязъей «Красный молот» яхача завода, крекинг-завода комсомольцаи организацеш, цу заводера Н. Островске цІерах йола комсомольско-кагирхой № 13-14 установка, Грозненча станце технически хьамара пункта ВЛКСМ XV-ча съезда цІерах йола комсомольско-кагирхой смена, химкомбината сийрт доаккхача 2-ча аргІаш гІишлошъерий монтажникий коллектив, Октябрьски районан комсомольски организаца. СовгІата ВЛКСМ ЦК Сийлахьа грамотаи а «Комсомоле дика болх барах» яха ВЛКСМ ЦК значоках а еннай 300 совгІача дикагІа болча производственникашта, комсомольски болхлошта, активисташта.

Хьалхар йІдешош чулоацаш боакха болаш вахар да республикерча комсомольски организацей дар. Ди тІехьдоахку кагирхоша коммунистически хьехам лучара, вай партен советски халкъа революционни, къахьегама, бовой традицеш кагирхой хьал кхебецара дар лоархІам.

Ината сакъердамех хоие лелацу шоай цІей республика кагийча нахей мехкарашта.

ЦІей дездара йоакха программа оттабай. Цу программаца шкъебоагІа революционни бовой сийлен новкъамаша гІолла шин маршрутах йола автопробег: хьалхара маршрут — Грознера Горагорске, Вознесеновски станице, МалгІабике, Моздоке, Алхантоне, Червленне а яха юха Грозне йоагІа, шоллагІар — Грознера Советско, СалмуІашка, Серноводско, Орджоникидзевски станице, Мужеча, СурхотІа, Эвакиьоагий-Юрта, Назран-Беккиле, Долакха-Юрта, гІ. Орджоникидзе а яха юха Грозне йоагІа.

Болошъаша хьача цу бІаьхача къехьа тІа моттигаш хургья Сийлахь-боккхача Даймехка тІема турпалаша, къахьегама турпалаша производстве хьалхалаттараша къамаьл а деш.

Кагирхой да республика кагирхоша дездаь барзаш, цига хаьча лакхам хургба тІемен къахьегамен ветеранаш. Сийлахь-боккхача Даймехка тІемра къахьегамен турпалаш. Нохч-ГІалгІайчен героелашкен моттаошкен баха нах. Дог тайна хила моттргІа «къонала ди» республика къахьегамхоша дездаро вай мехка коммунистически обществе хьалъеча дІахо хьежаре дакъа лоацара цул хьанар, кхь, лоацар, литературни спортивнахкхарткхараш.

Л. ГУДАНТОВА,
ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома секретарь.

ХОЙ ШОАНА:

- Промышленностехь болх беча нахах вІйсса доал а керта болхлош дахьа лоаменаш 40 процент яхача бац дьона болхаш а кагирхой болча.
- ДІадахача дешара шера [illegible] юкъарча специальни дешара заведенешка дешаш 7 миллион гаргах профессионально-технически дешара училищешкай [illegible] а ФЗУ школашка а дешаш 1,4 миллион хІанара са гІа йоІа хилар.
- 30 шарагІа кхачадаллаш ба бола нах ба моттигарча Советий депутатах 20 процент гаргаш барах. Уж тІехьарча шарашка шоаза хІаа [illegible] дукхагІа СССР Лакхехьарча Советера хьона депутатах, [illegible] нах шоар совгІа саг союзни автономни республикий Лакхехьарча Советашка кертна.
- ХІара шера 150 эзар гаргах юхацистод корда гІурсаш хьаладеча комсомольски путевкашц.
- Нохч-ГІалгІай цура 35 эзар совгІа комсомольцаш кагирхой ва промышленностан юртбоахама производстве коммунистически къахьегама бенаш деш.
- Республика а 800 совгІа комсомольско-кагирхой смена, участок, бригада, звено.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

ЙОАЧАШ ХИЛАР А ДОАЦАШ

Новски кхочаш тІехьагІа 16 июне юха ораблалар «Червленский» яхача совхоза комбайнераш хьалха массарах улаш мукх арда.

Тиркал дехьа, 30 сантиметр гоьла лаьтташ долча кхоалагІча бригада 200 гектар мукх ба. ДогІаш доладаьлалца хьалха баьлшеб ма.

17 центнер йола цига гектара тІара, дІадахача шера хьалха мохьера лахьхІоча гектара тІара чубоахчул 5 центнер дукхагІа кул ма.

Комбайнаш тІехь — тІехьа довагьара ча хьагуддаш мо арнос агрегат а. ДогІара дІахила хьакъ хилавела, кулиугІа ма бац гектара лахархІаьа ба.

Колхозе мукх чудиеча комбайнерашта юкъе хьалха латт Мануутушин Константин. Цул дукха тІехьовисадац колхозе шоллагІа бола моттиг лелаш кхоалагІча бригадера Бондаренко Юрий. Цо мой гІолавша Обрахов Григориеца 780 центнер баздеб мукх.

Мукх чуийна баьллача дукха хлар дийнад. ДогІо ІотоІада дукха кхаши гІаьла хьа ед тедиш даьа. Цул совгІа юхь-тІехь ІедийнгІа а дада хала. Цхьайолча шоттагалаши кнеарттий метра тІа 15—20 ма баьаб. Из баьлаш даш де хул хилиза.

17-ча июна хІара комбайно нормех дийнахьа 10 гектара тІара мукх арда беша 26 гектар хара бац беррига хьадар. Цул хьалхарча дийнахьа лоадан бола догІа дийнахадар, цхьабагьла, бойчаш тилар из хьовхадича а кхи а да уккала ошкош лаьт чуийна доаккхара моттарие и баьлаш.

Мукх арда барзІ акхьат дахача болобеша вохкар кхоалагІча бригада бригадера Демченко Николай Филимоновича, бахьда, 21 сахьат дешначи хана хьатте хьалхаччар 10 тонн мукх мара болар. ХІаьа а 20 гектара тІа массарах ула хьежха мукх. Сихха мукх аьрда баькха гІертаи бац укказа, комбайнераш шоай норма кхоачаншъец. Комбайнаш шо лаьттан моттигаш найсалу. Инитта комбайнера Бондаренко Юре комбайн 17-ча июне два сахьата лаьттар гребенка ювал баьрга хьекаш. Соари бригада и, лоттуча хІалла а а ац постно.

Буншера тура мукх дІабоххьа мозанаш боадаш а латт цкъаза комбайнаш. Масала, 17-ча июне 12 сахьати 20 минути хьача Кайнар Алексея комбайн бункер хьал а йина дІаттар. Цунна тІеч|оагІьача машинех цхьакха ицар укказа, кудухьа тІахь минута болх ма беш лаьттар из, цхьабакъда, улуш йоахича комбайнашта тІеч|оагІьаь автомашинаш деш хІана доацаш лаьттар укказа. Кулгалхоша вІалтІехьдиха деза цу тайпара гІулакхаш хургдоаца хьалеш. Социалистически ях вІаштІехьаькхкхаац укказа, шоай дийнахьера кийна нел а хоаш болар комбайнераш. Нормаш тІеххоачань чоа лул премии, хьакез ли, арахецаш молки, къахьегама листок ац.

ДелгІаьйна хІана дая культстане аха беза комбайнерий, цига гаьли а. Культстане деша газет, журнал дац, салаІара лъ кайчо ац. Инита лелалдац алат чуцара гІулакх. Колхоза правление тоабе боа из болх.

С. МАЛСИГОВ,
тха собкор.

Хьоттал во латта а цу халача хьалаша алат чуцара баьхан ленгара денга дукхагІа ду республика алат лелалераш. Техникацен механизатораш кет вІашн новкъьестал ду дукхагІболча колхозашен совхозашен. Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза кхаьнара алат чуцаш а «Техасский» яхача совхоза [illegible]. Цигара бийь комбайн ер духьал цхьан участ ле алат чуцаш. Доаш шой дог нормаш тІеххоачаньо цига болх беча Илербеков Иеча.

Сурта тІа: комбайнер И. Илербеков.

Д. [illegible] сурт.

ХЬАЛХАРА ПРЕМЕШ

ЦаІ моллагІчоа тІаххьа дола аул алат чуца доладенад ЖалгІабина района боахаш. Из беххтохкечера кешнаш эттара хьалха дІайоладай укказа «Ингушский» яхача совхоза механизаторши. Совхоз эттара йоакхагІа болча шоллагІча отделене хилар тхо. Укказа 1600 гектар кІаш мукхи дІадийнад.

Алат чуцара дика шийче йор отделене. Бутт хьалха деш кхача ар комбайнаш жатканаш. Эксцентрикови моттогаддаши Іадика алат хьалъйдеча стебленодъен комбайнаш Іалашйир комбайнаш.

Хьакха метаргдолаш мукх кхаьчача кхашка арахьар отделене алх комбайн.

Алат хьакха болайбар кхоалагІча тракторно-полеводческий бригаде. Укказа 360 гектар мукх ба. БарайттагІча шоие боалебар алат хьакха, деррагача дийнахьа болх ба боие а дика толаш баьнхар механизаторашка хьалхарча дийнахьа. Инитта, масала баьрчача дийнахьа нормах 39 гектар хьакха еача 44 гектар хьехар совхоза хьалха латтача комбайнера Эрсманов Юне. Цул дукха тІахьабисац шоай нормах тІеххоачатъе Ахьмедьхьар Мухтари Салман.

Дика болх беранта ахчаш премеш хьожааьй. Хьалхарча дийнахьа 10 сом премш кийцар Эрсманов Юне. Дийлахача дегІацца кІеа-ига юкътехадар алат чуцара баьхаш. Цхьабакъда, лаьтта лоесара дахача юха а комбайнаша гІогІ деллар кхаша. Хьакхарн ардарн кхьаьста долаш шин дийнахьа 280 гектар мукх хьеххар укказа. ІодищдІаду хьоккхане аьрдача хІара гектара тІара 18—20 центнер мукх баьккхаб. 10—12 дийнахьа алат чуца хьархІад отделене механизаторашка.

Б. ТАГУРОВ.

СОВГІАТАША ДОГ УРАОТТАДУ

23 июне СССР [illegible] дІахьерч хьатаьча торжественни собрание дахья лаьц шоай дезда а тІехьа В. И. Ленина цІерачча культура Дворце бальхар «Грознефтехимзаводы» яхача объединении предприятей болхлой. Укказа ба къахьегама ветеранаш — сийлахь-боккха Дай-мехка тІема лаьттача берсача ненадаша тера бе а дедда фашистски захватчикех Даьхе лорееш лаьттараш, ишколаш дангарацен [illegible] хьежача лаьттайцен фронт Іалашъен хиннараш, дукха ха йоаддаш болх дай берт хьаьча дезаш юкъе баьхтараш. Цул юкъесте а къахьегама Турпалаш, Техкхоачадьой [illegible], хІоош лоархІамера декарааш Іалочандош — моторни двигатель, индустриальни дахктин, химически продукташ дукхагІа яьхаш а ба. Царна юкъе ба Социалистически Къахьегама Турпалаш Т. Б. Летковский, Н. В. Пугачев, А. С. Климов, къаьнара мехкдаьтта чекхдоахараш В. Б. Удалов, А. А. Тищенко, Н. В. Серов, фрезеровщик Л. Х. Чокаев, слесарий-монтажникий бригадир Л. В. Хангельдин — беррига а байца вергаза.

Грозненски мехкдаьтта чекхдоахарашен [illegible] белгалдаьккхар из къамьал деш КПСС обкома хьалхарча секретаре ма. Апряткина, цига дукхагІа шоашай мехкдаьтте продукци, хинна хьалха къоналъхай советски хьалха кхобрьаза дахар баьхаш доаим партен правительстве Даьхена доакхи денац хьакха лоттаранта. Ленина ордена [illegible] А. Л. Платонова — Новогрозненски мехкдаьтта чекхдоахача завода дакъа хьастыйча оператора, Ю. В. Подшивалова — Грозненски [illegible] аппаратчика, В. В. Серова — «Грознефтехимзаводы» яхача объединение керттерча инженера, С. Н. Стариковa — Грозненски нефтемаслозавода [illegible] оператора, В. Б. Удалова — КПСС XXIII-ча съезда цІерагІча Грозненски крекинг-завода [illegible] оператора. ХІаьта [illegible] рех дикагІа волчоа — ордена делаеча Грозненски мехкдаьтта чекхдоахача завода оператора Николай Иванович Ведерникова Социалистически Къахьегама Турпалa яха цІи еннай. Сийле а хоастеш а халла производстве хьалха латтарашта!

СовгІаш доагІаш доаш а сийлахьа а да. Цо дог ура а оттаду дикхаршайн а цу кхы а хьалхарегІа къахьегара. Болхлойн социалистически творчески хьехам партийни, профсоюзни, комсомольски организацешка мехкдаьтта продукци дІайо кхы а дукхагІа лакхара тІабаьнадаргдолча, моторни [illegible] шерра йоарбаьра, оборудовани хьурнет деш пайда эцара, керда технически совгІа [illegible], продукци кІоагІа [illegible] цул дика [illegible] а дІабаргдеш гІулакх. Цуна тІехьа КПСС XXIII-ча съезда решенеш.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель нох. Алиева гулбелларашца деттаи тІоерам а долаш Доне Седкъеца Ленина ордена дІалу Социалистически Къахьегама Турпала Николай Иванович Ведерникова. Цул тІехьагІа из дІаделар кхычарна хІойнанц совгІаташ.

Партен правительствен шоай а предприятей коллективай а къахьегама лакхоа юх бериш бериал оалаш дог тІара хьалньлахи дир Социалистически Къахьегама Турпала Н. И. Ведерникова, В. В. Серова, Р. В. Вахаева.

КПСС обкома бюро республика Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета цІерах нох. Алиевоа чІоагІа даьхьала бийцар совгІатаи дешараш, къахьегама мехачех керда толамаш дахар лаьаш хоашца беланхар царна.

Собрание доахъа хиннарашта концерт оттадир.

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ВА

ЗІЕНАЛЦЦКИ бешаж деттача тІоараннин тІамйиар Ленинcки лоамаш тІа гІалча Московски университета профессораша, преподавателаша, студенташа 22 июне шоайнача хьошаллагІа вена Франце Президент инарал Шарль де Голль. Цунна цхьана укказа бахкар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель М. Холов, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе, кхыбола официальни нах.

Эттара хьалха ше университетага хьажа дІаволлалулл механико-математически факультета студенташта топологех ешача лекце вахар вена хьажа. Из ешаш вар Іилма цу дальера воккха советски специалист академик П. С. Александров. Студенташа ше къаммаль деш президента де Голла дахъбола бойцар уж П. С. Александров сагна волча баьххе — дотача педагогаша, из йоацийша лекци, эрсий мотт майнна во хьовешхьа а, кхетийир цо — инитта дикха къакстархн йойлар из. Цул тІехьагІа дешара массеха аудиторега, геологически факультета читальни залага. МГУ землеведение музеерча ширайнлой коллекцита хьежар инарал де Голль.

Оборин шийлан 24-ча этажа тІара столица панорамах къуаба-малхбузехьарча берлача тІараех безам хьажа бар французски хьошой.

Кхо эзар гаргга университета студент, аспирант, болхло вар актови зале Президент кхачарга хьежаш. ЧІоагІа тІоараш а детташ тІамбир цар вена хьаьна.

— Тха университета чІоагІа сийле боллаш гІулакх да шийха шечхьалхиен даьттаь вола хьо, господа Президент, тІамбир, — аьлар университета ректора И. Г. Петровске.

Цо белгалдаьккхар, Московски университет французски Іилмаша, парижски университеташа айха йошош юхар.

МГУ доа бІаь шу дизара сийна арахийна чехадь саар академика И. Г. Петровске Франце Президента.

Къамаьл дир Шарль де Голла, цо аьлар, цоца Іалаьлатe хоал дег Московски университете тІамиш.

Йоккха тІаза дахайнесаь цул Іальначте. дукхаьд аудиторешкен лабораторешкен беш болча балха. Аз дика кхетаду, аьлар Президента, укказа преподавателашен студенташен беча балла хоарІам нел боккха ба. Аз кхетаду шун сийлахь-боккхача мехка кагирхоша знанеш тІа тІа хІоарегІа Іоиашергбола гІулакх вІаштІехьа дахарна оаш деррига дулех арахь духьа къахьегаш хилар. ХІана аьлча шоай хьаьнаь уйлах, знанеш, оттаьех тайна а цул кхедаш.

Баькъар аьлча, из шинъ баьнаш Росси хьайоагІа дукха ха я. Оаш шоай университетах цІи еллача Ломоносова сийреа хьоехан чакхбоахаш хилар дехий из? Ломоносова цІи ма хеаайн физик, химик, астроном, геолог, философ, поэт, историк хиларах тарра. Языковед ше хІиларах тарра эрсий мотт малборa законаш уттаьлы из. Из шой мехка деша Пушкина, Гоголи, Толстоя, Достоевске, Чехова, кхыча цІи хезача писателаша пайда, эшаш хиннашха халкъа сакхетачh хилалца даргІаша тера. Из хиннаш Парижен Берлинен ше хьача хира, Москве а санна, адамий знанеш вІашагІьеттаи, цо еррагача Европага хьахьекхаш Іилмаш бакъдараш универсальни характер йолаш хилар. Баькъар аьлча, цу хана деза даим шерлуш а чоалханегІа хулаш а хьаделац Іилма. Хьалхарча мугІаршка а этта долхача шоакачул дикагІа кхьаинена а хан из.

Шахо Шарль де Голла белгалдаьккхар, Франце шой лоалахьарча халкъа кхьана хуниххача советски Іилмадаша, профессоршта, студенташа хьаллоацаш йоарха контактий нел чІоагІача боараме нах бу, уж гІуллакх мерле а дебалe а цул нел чІоагІа безам ба, хІана дена тоххаьийн карагІдаьнарайн сапна, инттa белттала, Франца СССР-ея цхьана а алха Іилмаши практически доакьошка а леладергдалча гІулакхий нел чІоагІа лоархІам бу.

Тахан французски халкъа цІерах шуга моарнал лул, аз къаьетта чІоагІа гІалиха кхоачаццу из гІулакх, хІана аьлча цхьана леладеча цу гІулакхий кертерча кхуврчех цаІ талак Московски университет болалахь.

Культура, Іилма, прогресс — из за хьалха хиннача мехкаш дІалурцарен доалдарен хьакъехьа ер хиннача уйлаь мотташ вай хала хьалхаш уйлаш хьалдьесер а бакхьер а. Из ба хьакъьаш вІашагІеттадьа деза шинь а хІанера цивилизаци шо баькъаш долаш дергІаххулар а. Из да шо баькъаш долаш Росси Франце керда цхьагІа чІоагІъе метал лерхІар.

Весоча хьакха аьна уж доцаш Іалакхате чІоагІа тІоараш деттаи тІамйицар.

БІаьи студенташ араьлар университета хьалхашарча майдан тІа инарал де Голль маттхалахча а ше вай мехка йоакха ха хул дахьаьш воцца а.

* * *

Французски Республика Президента инарала Шарль де Голлеи цул сесагна 22 июне шу оттадир Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совета Президиуми Советски Правительствал сийна Москверча Франце посольстве.

Советски хьагІоагІарашка шул тІа бар Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, кхыбола советски кулгалхой нагачдьалаьхчол дзьтедаш.

Французски хьагІоагІаьчарa шута бар кхьача мехкахцарча гІулакхий министр Морис Кув де Мюрвиль, Советски Союзера Франце посол Филипп Бодо, кхыбола, Франце Президентаца цхьана СССР-е бахка нах.

* * *

Москва, 23 июнь. (ТАСС). Франце Президент инарал де Голль шой сесагашца шийна улувбаьнна баьхкача махаши цхьана тахан къаьсттача самолетаца Москвера Новосибирске вахар.

Инитта Новосибирске вахар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный а.

Внуково-2 яхача аэропорте Шарль де Голли Н. В. Подгорныйи наькъаволлахаш бар СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Д. С. Полянский, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель М. Холов, кхыбола официальни нах.

* * *

Новосибирск, 23 июнь. (ТАСС). Тахан Новосибирске — Малхбузехьен СибарегІен центре кхаьчав Франце Президент инарал Шарль де Голль.

(ТАСС).

М. В. Ломоносова цІерачча Московски университете вахa хилар Франце Президент де Голль.

Сурта тІа: Президент де Голль университета студенташта, профессорашта, преподавателашта хьалхашка къамаьл деш во.

В. Собинова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДОТТАГІАША ЯЙТА ТЕЛЕГРАММА

Гитлеровски Германи гІаьрахой къесиe СССР-а яттача дийнахьа дена 25 шу дизарца дувзадеча Советски Союзе Германи Социалистически Цхьанкхетта партий ЦК, Пачхьалкхен Совето, ГДР Министрий Совето бахьча мален душ вола моарнал тІаьдоаш йола телеграмма яйтай Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, А. Н. Косыгина цІерах Германски Демократически Республика кулгалхоша Вальтер Ульбрихта, Вилли Штофа, Иоганнес Дикманна, Эрих Хоннекерa.

Турпалерча советски халкъои хул сийлахьча эсарош дайнай, йоах телеграмма тІа, агрессор фукхаьари фашизма Іоадах адамийе мукъалхкхари духьа лоаттабеча къовсама керттера хило.

Телеграмма тІа белгалдоаккх, ГДР-ая СССР-ая юкъерча махкача [illegible] доттагІалеи цхьоагІо ше дергачча [illegible] халкъа машарера кхоане Іалашъе дергІаш хилар, хІаьта из бІ|ручча цаІ курбо нах, демократически машар безам болча Германе Советски Союзаца гІулакхаш вІашгІахьадара бола хьовйхьам хилар. Уха тайна ба Малхбузехьа Германски Федеративни Республикера гІулакхаш. Цунах юха а машара гІуллакхна духьалара тІеда кхерама кхуврт баьб дукхача шераши реваншистски политика а антикоммунистически пропаганда а лелаеш Советски Союзе духьалара тІоммийчабеш хиннача ишашкахь.

Цулуша СССР-цел кхьача социалистически пачхьалкхенашен цІелне хеода къовсам лоаттабу саьа боннеси реваншистаща лелабеча кхерамерча гІулакхашта духьала. тхоай доррагча низаш оаргаагІдох саха европейски кхерамзле Іалашъяра.

Тха безам ба даим тхоца нохкъостал дерахи тхо хьаллоатталарехи тхоай республика къахьегамхой цІерах шоана цІенача дег тІара бариел ала а коммунизм хьалъечен машар чІоагІбар духьа къовсам лаьттабеш керда доакхий толамаш шоашта доаш СССР-а, халкъашта лоалла баьхха а.

(ТАСС).

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пленум

Селхан Грозне, партийни активе свешан ЦІагІа КПСС Нохч-ГІалгІай обкома II пленум хилар. Пленуме дийцар цу хоаттам:

«КПСС ЦК майски (1966 ш.) Пленума итогех областной партийни организацеш дехкараш».

Организационни хоаттам.

Хьалхарча хоаттам дийцир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхара секретаре нох. Апряткина С. С.

Прениех къамаьл дир: [illegible] — КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара, [illegible] — МалгІабике района «[illegible]» совхоза директора, [illegible] — Гудермески района «Сунжa» яхача совхоза директора, Сукарушев — КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара, Акмутдина — Сунженски района «Ассиновский» совхоза директора, Шахбиева — «Шалински» совхоза директора, [illegible] — мелиорацен хинбоахамен министра, Габиев — КПСС Урус-Мартана райкома хьалхарча секретара, [illegible] — «Южгипроводхоз» керттерча инженера, [illegible] — «Чечингводхозстрой» начальника, [illegible] — опытни-мелиоративни станце директора, [illegible] — РСФСР мелиорацен хинбоахамен министерства «Волхозстрой» начальника, Абдулкаев — КПСС Советски райкома хьалхарча секретара.

Массаша раьза а волаш тІамйирар пленуме КПСС ЦК майски Пленума решенеш къовбалъеш а уж кхоачашъяра де лелараш белгалдоахаш а бола сокан.

КПСС обкома бюро члена кандидатела хоржар пленумо ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома хьалхара секретарь нох. [illegible] С. А.

Пленума балхах йола отчет гІайоагІача номер тІа хургья.

КХОАНА СОВЕТСКИ КАГИРХОЙ ДИ

Советски кагирхой Де белгалдаккхе отдадалд 1958 шера 7 феврале араваьнначу СССР Лаккхе-хьарча Совета Президиума Указаца.

Цу хана дениз хIара шера июнь бетта тIех-хьарча кIирандийнахьа вай махка массе а миIинге белгалдоахаш да советски кагирхой Ди.

Цу дийнахьа кагирхоша Даьхенна рапорт ю къахьегача, дешача, общественни вахаре шоаш доахача толамехи карагIдувлача хIамаехи, доккхагIа долча ноахала бера эстафета йиззa хьаьца ше кийча хилар хьахьокх.

КАГИРХОЙ УСТАНОВКЕ

ГРОЗНЕНСКИ нефтемасло-заводера технологически установкаш гаьннара хьежачов гуш я. Царна юкъе гуш я хьаьеш латтача атмосферно-вакуумни трубчаткера башенни аранаш, оборудовани. Мехкдаьтта продукташ арахецара йоккха база а хиг на дIаяттай из завод. Кхы а де-гIайоагIаш, йоккха хулаш латт из. Завода территори кхоачалуча хьал а нь дукха ха йоаццаш баьх бе дIайолаеннай АВТ хьалхара ергIа. Мехкдаьтта продукташ дукхагIа ялара цига хьинаре къахьегаш я комсомольско-кагирхой бригада. Цу барттайначa коллектива керте латт къона инженер, комсомолец Линерт Юрий.

Доккха сийрда цIа. Сатийна я. Шита тIа дукха приборaш я. Царга хьожаш да операторий сийрда бIаргаш.

Социалистически яхье хьалха латтача Костиков Димтре сменас дика лелаю технологически процесс. Прибораша хьахьокха ден журнала тIа дIа а яьхь, цо дIалар чакхьаькха продукци ла-кха дикал йолаш я. Цу гIулакха уIа доагIаш доха даьха йаьлад еррагача смена, установка коллек-тиве.

ДIадахача шера февраль бетта дена технологически режим тол-хаьб цхьа хьовзаш хиннабац уста-новке. Цахаддаш арахец тIехдика продукци. ХIара сменах планал соагIа арайоц итташ тоннаш продукци.

Атмосферно - вакуумни труб-чатке агтара хьалха балха вера цу заводе дукхача хана балх баь йоккха опыт йола оператор Костиков Дмитрий. Шиъ опыт дIа а луш балхах дика кхетабир цо цига балха баькха технологаш. СССР-а Лаккхехьара Совет хоржача ден сийна тIайца хинна декхараш этгара хьалха кхоачаш дир цу смено. Кагирхой денна а дика къахьегама совгIат дийча вакъе елай из коллектив. Планал совгIа арахийцай массехк бIаь тонн сийрдача мехкдаьтта продукци. Пхе бетта план 102 процент кхоачашьяьй. ХIаьта ах шера план 26—28-ча июне кхоачашье [illegible]

Коллектива чIоагIа барттайна я. [illegible] цига балха вера [illegible] Алексанар. Технологаша новкъост тай дир цунна оператора говзал Iомае. ХIаьн балха тIа хьалха латтараш юкъе а тIехдика къа-хьегаш ва из. Установка коллек-тива хьинаре дакъа лоац обществени вахаре. Из а [illegible] самодеятельносте дика дакъа лоацаш. Цига дикагIбола общественникаш лоархIаш ба Кузьмин Юрий, Мадаев Шамхал, кхыбараш.

Нагахьа сайна приборaш боих [illegible] сецача цхьа-ши минут [illegible] цига хьалхвоч прибо[рист] Антонов Виктор. Сиха дIа-[дахах] из кхоачамбоацар. Иштта шоай декхараш дика кхоачаден ба слесарь Григорьев Анатолий, машинист Шелубцов Станислав, кхыбараш.

Мехкдаьтта продукташ ца [йо]тара чIоагIа сардагIбаьннаб уж, хIара сменах цар кхаь бIаьш тоннаш мехкдаьтта продукташ. Кхагуд а дIь [illegible] 12 тонн тишa аьшк, кхаьаь дукха Iы, электроэнерги.

ХIара [illegible] денаш ва установке. Царна юкъе ба нефтяной техникуме деша барIа ях. Усов Борис, Чеханин Николай, Донских Валентина, кхыбараш. Цига хьаьфаь [illegible] дика [illegible] производстве.

Шоай цIей сийна тIайца дехараш толамца кхоачаш а ден, планал совгIа арахийца бIаьш тоннаш продукци. Ах шера [illegible] хьалха кхоачашьяра [illegible] хьинар айдаь [illegible] технологаш.

СУРТА ТIА: АВТ яхача установке технологаш, кагирхой (аррдехьара аьттехьа) В. [illegible], Д. Костиков, А. Гончаров, В. Шелубцов, И. Пеханов, Ш. [Мад]аев.

М. [illegible] сурт тоаьд.

Керттердар—кхомбар

Хьинаре къахьег Центральни ремонтно - механически завода [illegible] [illegible] шера [illegible] [illegible] [illegible] процент [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] бетта товарни продукци. Продукцега дIаболa мах лохбарах пачхалкхана кхоачалд 31 эзар сом.

Уж къахьегама темпаш кхи а лакхеш къахьег [illegible] бетта. Хьалхарча [illegible] план тIехкхоачашьяьй. Ах шера план 28-ча июне кхоачашье лерхI из.

Завода карара-кара теха Шо [illegible] [illegible] хьалха латт воккхагIвола мастер вы. Калугин керте латтача [illegible] Цу бетта план [illegible] кхоачашьяьй 115,3 процент. Планал совгIа арахийца продукци 45 эзар сом яьха я. ХIаьнлеха кхоа[чашьяьй] [illegible] цеха [illegible] [illegible] [illegible] заводе [illegible] [illegible] товараш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] нормаш 150—[illegible]

Ер шу дIадалуча хана московски ленинградски предприятей коллективаш [illegible] хьал а лаьца укх шера 50 тонн металл кходе социалистически декхараш тIайийцадар заводе белхалоша. Завода боурига белхлой шу юкъе соцаш металли материалаши [illegible] кхайкадир.

Цу бетта дукха рационализаторски предложенеш еар йолхлоша. [illegible] ка предложенех турбай отходех хьае йолаелар фланцаш, хьалха проваьйах хьаси [illegible]. Цу предложене вIаштIехьдаьйтар шера 44 тонн металл кходе. Пековка бетта турбаех «штампаьха-тройникех» хьаергIолаш предложени еар белхлоша. Цо торо хуьйт шера 46 тонн металл кходе. Отходаш [иг]гIойлаш турбаш еттаяра модернизаци [illegible]. Шера [illegible] 20 тонн метал[л]. Шера [illegible] лаьрхIа хинна [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] беттайна чотах планал совгIа арахецаргьа эзараш сомаш мах бола продукци, къаьстта дукха бурувдеттарашта а хецаш.

Хьалха дIаьхача хана тха заводе турбаш хедайора ацитилено новкъостаца, цунга дIадоадар дукха дар. Уйлаь йир цу гIулакха. Керда метод кораьйир. Iалама газаца турбаш хедергIолаш гIулакх вIашгIехьдаьккхар. КарагIдаьначех кхоачамбаь я [illegible] металл материалаши кхоера кхы а дукха балхаш ден ба завода рационализатораш, новатораш.

Е. ГУЖАНОВА,

Грозненски централни ремонтно - механически завода производственно - плановой отдела начальника заместитель.

ДИКА ХОАМАШ

ДУГА— ПАЙДАНЕКУЛЬТУРА

Тха района дукхача бахамашка кхаь вальхера предовольственни культура — дуга. Цу культура дика хьунекъаш кхебир дIадахача шера «Минеральный» яхача совхозе. 12,5 гектара тIа дийнадир цо 56 тоннаш дукхагIа дуга дIачудохар совхоза пачхалкхана.

ДIахо а цо культура кхиар кийчо да. Цулухьа укх шера 60 гектара тIа дIадийнад дуга. Цунна дакъалла хий диллад, оасар дий.

Дугана хий лелаю Iалаьмето чIоагIа чобхаьнех хилейн болх ба. Даьтта структура дика йоаьашк [illegible] хий диллa дева хоаши хила веза дуга лелаьер. Цу балха йоккха опыт йолаш ва Эм Семен, Эм Василий, цар тIехкхоачашьо хий дехкара нормаш. ХIанз а хий диллара цхьана оасар ден ба дуга лелаерашт. 24 сахьт арайола цу балха. Дика толамаш деах уккаш Эм Андрей, Пак Виктор. Царех хIораво [illegible] кхоачашьяь шоай сменин нормаш.

Укх шера хIара гектара тIера 35 центнер дуга даккха лерхI тха бригада, хIаьта 300 тонная дIа-еттагIа доалаш пачхалкхана дIачу а хурга.

Д. ПАЙ,

Мостовской район «Минеральный» совхоза [illegible] дуги лелаерча бригада бригадир.

МОСКВА. «Са мохк — са цIа» яхача конкурса лаьрхIа 42 мехкара 70 эзар хилла дола береша дийхьа суртaш даьхкад «Пионерская правда» яхача газета редакце.

СУРТА ТIА: выставне бахараш суртешка хьежаш ба.

В. Мастюкова сурт.

ТАСС фотохроника.

ХИМИКАШ—ВАХТЕ

Пятилетка хьалхара шу толамца чакхдаьккхара къахьегама вахте эттаб грозненски химикаш. ХIаьхалхаьа доагIача толамашта тIалхьaйттаб хьаьнхa а. Тхьеста-хагIча июне химкомбината кхоачашдир спирт даккхара ах шера задани. Массала сагна дика къахьегаш хьайоагIа № 111 йолча йов. В. И. Олифир керте латтача цеха коллектив. Цар баракттахагIча июне кхоачашдир шоай задани. КIезигга лара царел тIехьаьь сац йов. В. С. Дронкина кулгалдеча № 12 йолча цеха коллектив.

М. [illegible]

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

МАЛГIАБИК. ТЕЛЕФОНАЦА.

Укх денош [illegible] къахьегаш ба «Малгобекнефть» НПУ бурувдеттача цхьаолагIча мастера бурувдеттараш. 21-гIа июнь тIа [illegible] тха денош [illegible] бурув 10020 метр [illegible]. ХIаьта тха бурув 11520 метр да.

Мастер Хантемиров керте латтача бригада бурув тохаш [illegible] № 346 бола скважинаш. Цо [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] тIех кхача. Цул тIехьагIа шоай [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] бригада. Планаш 4000 метр [illegible] [illegible] 4440 метраш [illegible] [illegible] укх бетта кхоачашдир [illegible]. Укх денош эксплуатаца дIачу ала кийчъеш я из [illegible].

[illegible] болх ба дIайоладаьйтара план а тоамца кхоачашъе мастара коллектива. ХIанзалехьа бурув тохара ах шера план кхоачашъяьй мастераш Согоев, Матвеев, Лежнин керте латтача бригадаша.

Керда декхараш

Нохч-ГIалгIай машинаькъахоьа шерра социалистически яхь йоаьжаеш латт шоай цIейна — Ерригсоюзни машинаькъахой денна сийленца накъа бахара.

Къахьегама вахте еттаб грозненски тепловозниваш а. Цар тIайийцад керда социалистически декхараш: мукъ дIа-яха кхахьба задани 25-ча июле кхоачашъе, технически сухалех йола задани ши километр сахьата тIехкхо[ачаш] доагIар 1,2 процентa, электроэнерги цхьа процент кIезигагIа дIаахийта, къахьегама оасарле 1,5 процент лакхъе, материалаш кхаь беш дIаахийтарах ких эзар сом кхаде. ХIанз уж кхоачашдара тIагIоттa къахьегаш ба.

Г. АТАЕВ.

ЦIАЬХХА А ХЬАЛХА

ДийттаIагIча июне дениз кхоачагIча квартала чотах хьахьега йоалаеннай Назрана «Электроинструмент» завода механически цеха коллектив. Дукха ха а цар ритмично болх бу. ХIара сага массехк станока тIа болх бу уккаш. Зубофрезеровщика Эвлоев Яхьъяс аьх станока тIа бу болх. 25—30 процент хIара денна нормаш тIехкхоачашъеш. Дукха дикка йола шестернеш хьаь цо. Дукха ха йоацаш хьаркIача гучадаьлар заводе болх беча аьх шера Эвлоев но Iомабьйрашоа цхьа иплановая совгIа шестернеш хьаль хилар. ХIаьта, цу хана дене цхьанца хIама хувцаш дика тоаьвь шестерней дикал.

Цеха коллективо дами металл кхоьу. Итташ эзараш деталаш хьадьй цар кходьча металлах.

Б. ГАГИЕВ,

Назрани «Электроинструмент» [illegible]

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯЬККХАЙ

ШЕРАГАРА шерага чIоагIлуш латт Грозненски крекинг-завода цхьа установка коллективашта юкъера къахьегама доттагIал. Уж и Кошевой Олега цIи лелаеча № 15—16 йолча установка коллективи Н. Островски цIерахча № 13—14 йолча установка коллективи. Цу шинка а установке болх бечарех дукхагIерашаш комсомольцаши кагирхоий а. Советски кагирхой денна сийленца накъа бахкара хьинаре къахьегад коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча установкай коллективаша.

Массехк шу да тха коллективаша социалистически яхье яьнна къахьега, — аьлар № 15—16 йолча установка начальника Кононенко Николай Александровичa. — Традици а хинна дIаяттад из гIулакх. Каст-каста вIашгIеттаду установкай технологаш, цига дувц балха опытах лаьца, план кхоачашъяра Iаткъаш дола балха тIа кийсалуча кхоачамбоацарех лаьца. Уж кхоачамбоацараш дIадахара керда накъаш лех технологаша-кагирхоша.

Укх шеррешка цIенкха хьалхара моттиг карара из Кошевойн цIерахчий йов. Литвинов керте латта Н. Островски цIи лелаеча № 13—14 йолча установка коллектив. Ер шу доладеллачa хьалхарча денош цунгара хьалхара моттиг хьаь[кхи] кагирхошар Кошевой Олега цIерахча № 15—16 йолча установка технологашта. Цар дош делар гаргарча хана царгара хьалхара моттиг хьаяккха. Денна дош кхоачашдьаьд цар. Укх бетта хьалхара моттиг хьа а йоаккхаш ах шера план 16-ча июне кхоачашъяьй технологаша. Ер бутт боалехьа тIайоагIача бетта чотах эзараш тоннаш сийрда мехкдаьтта продукташ арахеца лерхI цар.

Ши-шагIа вIашгIехьалаьккхар хьалхара моттиг яккхей иштта лаьха къахьегама толамаш даьхе,— йоах установка технологаша. Оарцаге яха йийхар ерриге чура тоьелаш. Технологически режим толка ца яра чIоагIа къовсам доаттабир. Укх шера цхьа моттиг кийсъеннаш технологически режим толлаль. Планах текущи ремонт ва ши установкага болх байте безо 42 дийнахьи бусн, цхьабалхлоа, цар кунга болх байт ремонт на еш 55—60 дийнахьи бусн. Цу мероприятено дикка дакхъаьй къахьегама оасарли.

Яхье яьннача установкашта новкъе хьалхарa моттиг дикхара керттердир къахьегама оасарле лакха хиийтар хинна Iац. Арахеца продукци дика хилийта еза, производстве культура лакха лоаттае еза, общественни вахарех рационализаторски балха тIеи хьинаре дакъа лаца деза. Къахьегама дисциплина толхаль цхьа моттиг кийсъалийта йиш яц. Уж ерриге пункташ толамца кхоачашъяьй «цо массанена тIехьа, массана цхьаннена тIехьа» яхача коммунистически принципах къахьегача установка кагирхой коллектива.

Московски, ленинградски предприятей инициативах материалаш, материальни ресурсаш кхоара а чIоагIа къовсам лоаттабу установка технологаша. ДукхагIа шоай бетта цар кхоаь Iаь 730 тонн я, электроэнерги 5 эзар киловаттсахьат. Иштта дукха кхоаьй реагенташ. Цар чотах цу бетта пачхалкхена бaь пайда [illegible] совгIа сом да. Уж къахьегаш толамаш доахача хьинаре къахьегаш кагирхоша ях. Демьяненкос, Мищенкос, Сологубова, кхычар.

Шийтара хьалхара моттиг дIадьаккхача сатийна Iеш ях Н. Островски цIи лелаю йов. Литвинов керте латтача установка коллектив а. Ши да цара вокх установкай тIехьа а ца йесаш ах шера план 16-ча июне кхоачашъяьй цо. ХIанз кхо а хьинар айдаь къахьегаш а кагирхой коллектив хьалхара моттиг юха хьалаккхара. Цига белгалбаьнна дика къахьегаш ба технологаш ях. Гринченко, Ичаловоз, Любицкая, кхыбараш.

Установка коллективо хьалхашка латта декхараш кхоачашдера керда резерваш лех, къахьегама оасарле лакхъяра дукха кердадараш балха юкъе кхуь. Мехкдаьтта кIезигагIа доаргадача хьисапе болх вIашгIехьа а баьккха хIара сменах пхи чотах планал совгIа итташ тоннаш продукци арахец. Иштта къовсам лоаттабу коллективо дукхача хана шо лелаль хьалхара моттиг юха хьалаккхара.

Б. МАГОМЕДОВ.

ХЬИНАР СОВДУВЛ

ХIАНЗАЛЦА комсомольцийн кагирхойн гIулакхаьца дукха саькъердам болаш саг вацар, дерриге шаьшегIа лелар. «Старогортовский» совхоза комсомола комитета секретаралла хьожавир къона коммунист Нажуев Махьмуд. Хоаш махиллара цу сахьат кувцадаланзар [illegible] кхаш.

— Вай комсомольцаши [illegible] дикаца хьехадер[illegible] хIарано ше во-волча балха хьаьа кхаьмаш лакхде деза, — аьлар Махьмуда цхьа собране.

Къайла кхаьаш шоай дай [illegible] бар ба-башка [illegible] лелабу механизатораш, хьайбаш лелaдераш, кхыш лелаьдераш.

Производственни задани кхоачашдар, совхозе [illegible] кIезигга йоккха йола. Цхьа [illegible] вехар тIахь-тIехьагIa воалора. Толстов-Юрта [illegible] кагирхоши кастта [illegible] шоаш дер дийна [illegible] кагийнаш ца дилар.

— Фу дергда вай, парторг,— аьнна партиома секретаре [illegible] вера совхоза директор.

— Фу динна цига?

— Червленни станце вай адрестах оне ши вагон минеральни удобренеш латт, аьнна, хIанзза хоам баьб согa.

— Из Iалаьмата дика да.

— Дика-м ма дарий из. Цхьабаькъа, [illegible] сиха хьовза еза уж, хIан[illegible] вагонаш лоаттаярех дукха [illegible] бала бозаргба [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] сa.

— Цу хIанa контора [illegible] Нажуев Махьмуд.

— [illegible] комсомольцаши [illegible] [illegible] комитета [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

— Транспорт хургa,— рoра [illegible] директор. Цхьабаьнда дахаь дукха гешаш вацар из. Цунна хоьра хьалха субботник[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

— Мичай шух машин директор, ха дIайода, вагонаш латташ я, — яхаш бегаш бора комсомольцаша.

Гаьна, байсе тIехьанхалца къахьийтар кагирхоша. Сого хIаьдвеннеа ца оалаш, цхьанкха чу ца водаш минеральни удобрене юхлера килограмм селада чу дIачутессар. ХIаьта царех хIараьвар цу дийнахье шийца-шийн участке дика къахьийга а вар.

Цу дийнахьа дениз ер дика къахьегамхой хиларах терра цIи йоаккх совхозе комсомольцийн кагирхойх.

Дерриге хIана доц аьнна керда гIулакхаш дIадолийраш къона производстве[illegible] ба.

Дукха эзаш хьалха дика кулг ца тохаш ухар ер этагIаре хьаттем. Хоаш махиллара совхозе хий дуллаш цхьанкха гектар яц. Цудушь из этагIа кераерзae лаьрхIад хIанз. ХьагIайоагIача хана 650 гектар кераерзае лерхI совхозе. ХIанзза хтуьнлеш латта 200 гектар кераерзаьй.

Совхозе цхьанкха кераерзаеш никъа латтерашца хилар комсомольцаш. Iай (из дика латтарах) дукха балхаш дир уккаш. Дика къахьийтар массехк, дукхагIа йолча хана аьх дIайолаераш къона механизаторах бар. Масала, тракториста Ибрагимов Султана, Цимхоев Нурдие даим шоай ден нормаш тIехкхоачашйора. Царех хIораво 4—5 гектар аха ийча 7—8 гектар оапар цхьаньа. Цу тIа балха дикка дакка а яр.

Ибрагимова, Цимхоева, цар новкъосташа шоаш ца кхобеш хьинаре къахьегарех хьалха дугъьаь эрэ мара хIама ца дийнача хIана мида боча тоеш латт моцие лаьмнегIа, кудамка, доацьера лаьрхIа бийна мебуц, салда. 70 гектар дуга дIадувергда уккаш.

ХIанз кхыбола бохаме къахьегамхой сана лоацача хана ца дойташ гурахьа дийнача из болча кхатий хьувкъем чуэца кийча бе совхоза къона механизатораш. Бакъда йоачаш [illegible] бахаш. Амма къоначар эктузиазмана моалагIа духьаленаш [illegible] яц.

Кхы цхьакха а але лор сона комсомольцийн кагирхойн лаьрах.

Цхьатерра из дехаш хилла яр. Хьийбай боахама кал тоъацар. Кагирхошера новкъостая хIинер совхозе кулгалхошта.

— Жа Iуй бригадашка сеннацилаш яц, — аьлар.

Кагирхоша шоайна дукха дахар дайтанзар.

— ДIаезае секретарь, со, аьнна Нажуев Махьмуда тIаевра Кашкаш Вахa. Цунна тIехьа из Iуй бригадашка бехар Медина Витиги цун хенара иттех новкъостий. Ферме дика къахьийгар цар, шоай денаш лоараIабир, шоай совхозе дика новкъостал дир.

Иштта дергара декта дукхагIа сий ду совхозе кагирхой. Йоккха гIа хуа комсомола организаци. Пехьарча хана 30 сахьт тIакхийтти. Цу тIа царех дукхагIа бераш къоне производственникаш а ба.

Иштта сий лакхлуш шоай дай гIулакхаш дIахо хьош кхуеш йоагIа къона тIеьха.

Е. МАКСИМЕНКО.

Советски Союзе гIоллa

ЙОККХА КУЛГАЛДЕШ ИНЖЕНЕР ВА

Краснодарски крал Курганински района «Революци наькъ» яхача колхоза председатель Филатов Борис Васильевича кулга болх бу 13 шу даьнна.

ХьалхагIа Свердловски вахаш хинна инженер-механик Филатов, 30 эзар коммунистаьнна добровольцашца кулга болх бе вера из. Кубанерча Родниковская яхача станице машинно-тракторни станца директора заместитель волаш хилар, кул тIехьагIа цул директор. 1959 шера цу станица колхозоша «Революци наькъ» яхача колхоза председательлла хержар.

Иштта дIахайттар ца болх дика вIаштIехьбаьккхa хееш цо волта. ХIара гектара тIера цу хана кхе центнер дукхагIа чуеш хIанз из бола йалаташ, хIаьта совхоза гектара тIера 31,3 центнер алат чудера. Цхьа миллион соматара 4 миллионаш 100 эзарa сомага кхоачаш лакхбеннаб колхоза хуна пайда.

Общественни боахам догIаберца цхьана тоьлу колхозхой вахар а. Промышленносте болх бечар массех алапи доаьха цар. Шадалача шера колхозхоша алапена ши миллион сом гаргга яхча делар.

Хенлуш дoагIa станица сийлe. 1540 ахархочун цоаьл (берригех 80 процент) кердача цIеношка баха хайнаб. 1100 моттиг йола культура Дворец хьаьгIьяй, болх беш я образовательни музыкальни школаш, больница, керда гикаш. Колхозхочун цIагIа электричестве, радио, телевизори, гераде бахачар дерри сагна лаьдела хIамаш а да.

Кургбoахаш догIаболлабечa денский толамаш дахарал Социалистически Къахьегама Турпал яха сийлен цIи еннай Филатов Борис Васильевича, хIаьта кургхоша СССР Лаккхехьарча Совета депутатала а хержав из.

(АПН).

НОРИЛЬСКЕРА ДУККА ФАБРИКА

Рефрижераторашца Кавказа тIа гIоллаш, Вьетнама [illegible] хальхьцеx дулx кхуьаьр Норильск яхача городана. ХIанз укхаза хьалберга шоай хьакхарч лелаш ферма-комбинат, из хIара шера яхо эзар тоннa дулх хурга городе бахачарна. Цун проект кийчъяьй Красноярскерча специалисташа. Дахи гIорадаь долча аьттан бIоагIаш чу а теха цар тIа хьалдерга ферма чухургйола гIоргаш. КIеаттa бетта цу чу хурга хьайбаш, хIаьта цул тIехьа бетта открываючи дахгIенашка хурга. Хьакхарч кхебара а царна гIулакх дара а йола дерриге процессаш механизаци яь хургья ферма-комбинатe.

Полараш байса латтача хана люминесценте лампаш йоаггоргья. Цул совгIа, дIачоха лелача ультрафиолетова установкаша хьакхарчашта [illegible] йола «маьлха дIанараш» хургья.

(АПН).

ДОАХАН ДЕТТА АППАРАТ

УДА-24 яхача доахан деттача аппарата управлени пулта тIа массехк кнопка я. Царех цхьа дIаегIатоIаеш а цхьа хьаладу, ерт санитарни кабина чу хьачубоал. Шин балачул тIехьагIа доахан деттача сал чу бода из.

Цхьера лаьрхIача хьа ерт беттара тIкъаь ерт совцад дIайохийт оператора. Аьхха ерт совцад кара йода кулгашта о еа операци — ерт бетта цела дIатIаIадохлаьрга. Хьу мел дар автоматаша ду. Эшшача хана массаж а доахана. Шура хьа ца йоагIаш соццаше а шо болх сецийт автомата, дIашкаевлаш валуш, хIаьта манипулятора хьадоах доахан детта цолаш. Цунна цхьаьна цхьа хьеслаьну, хьайбо станок йоагара хьапрахол.

Контрольни доахан детта торо цу устройстве а йолаш я керда уст[ановке]. Иштта автоматически хьахораж шурий хьоьлаш хара анализ [illegible] пробаш, тайп-тайпара анализаш я, доахъар тоа.

Цхьа сахьата ерт станока бетт 100—110 ерт.

Укх шера УДА-24 яхача автоматически агрегатий опытни пар-ти бахгага дукхача боахамашка хьожаргба.

(АПН).

Одесски область. Ерригсоюзни селекционно - генетически институтa «Дачный» яхача землио-фу лелаеча боахама механизатораш алаташ чуэца балабеннаб. Хьаькхара ардари къаьстa а дахаш чуэцаш латт алаташ, хьекха хасарах Iобаьххаб гуракьа бийна хьалхарча гектараш тIара мукх.

Сурта тIа: чуэцаш латта Iуьйранна бийна мукх.

А. Фатеева сурт.

ТАСС фотохроника.

ТӀа-тӀа йоккхагӀа хуьлуш лаьтт Салаватски нефтехимически комбинат (Башкири), шеран продукци ассортимент. Дукха ха йоццаш уккхаза болх бе йолаелла целлюлози промышленность цхьаьна бухера продукт йоха бутилен спиртан хьаду комплекс. Йилтах а цу дени, галех хьадаьд бутилен спиртан. Бердача цеха коллективо тоьлла карьерехь производство.

Сурта тӀе: бутиловни спиртан дожа цеха.

В. Мамонтовагар сурт. ТАСС фотохроника.

КПСС ЦК майски Пленума решенеш — вахаре

Ялаташ хьувкъадар духьа

ЯЛАТ духхагӀа лакхара за дезача мелиорацин кӀелхьара программа отталпй КПСС ЦК майски Пленумо. Цу лоархӀамерча гӀулакха беррига шоай тергам тӀаберзабаьб Надтеречни районе «Минеральный» яхача совхозе болхлоша.

КПСС ЦК майски Пленума решенеш Іомайир, кхаьккарча станашка, производства ерригача участкашка, фермашка.

Совхоза ерригача коллективаца дагӀа а лаьна керттерча специалисташа цхьана лаьттаца духхагӀа беркат лургдолаш дикагӀа тоадара кхоачашъе еза хьадда мероприятеш чӀоагӀъйир кортой ни собрание.

Из дош дувцаш къамаьлаш дир коммунистов совхоза экономиста Н. К. Умалатова, керттерча инженера Ф. Г. Чередниченко, тракторно-полеводчески бригада бригадирашта ин. А. Ц. Висантова, Л. Сайдулаева, Т. Дакаева, иштта кхычар а. Пхе шера 745 гектар хий ца дехха лаьтта карадерзадара перспективни план отталь чӀоагӀъйир собрание. Совхоз шии дизаца чакхдоаккхаргда цу лаьттанта хий деххилга. Дукха ружьа дӀа а гӀоргда, дукха къахьега а дезаргда уж балхаш кхоачашдеча. Итт километр сантар лакхарген 745 гектара хий дулхаш шеа эзар дарген 574437 сом дӀагӀоргда. Цу лаьттан тӀа кӀа, дуга, хьажкӀа кхеергья. Хьалхарча шера цу лаьтташ тӀа кхеергйолча продукцега дӀаледар хургда, вешта аьлча маьрхӀача 139085 сом, хӀанта уж продукташ йохкараха хьахулар 185400 сом хургда, вешта аьлча боахама 49315 сом пайда баргба. ХӀаьта пхоалагӀча шера еррига продукце кхеерга 201600 сом дӀагӀоргда, уж ехкача хьахургдар 295400 сом да, вешта аьлча хьабоала пайда 93800 сомга кхоачаргба. ПӀеха-тӀадоагӀача кхаь шера цу лаьтта кхеть продукци ехкача хьахиловчех юхаметтаоттаргда сантар йоккхаш дӀалахар.

Лаьттанта мелиораци ара йола КПСС ЦК майски Пленума решенешо, коммунизма материально-технически база хьаьгар сихдеш дола мехар чухь хилавза хургдолча дойнга гӀулакх хилараха терра, дӀалийнад тха совхоза коллектива.

У. ПАШАЕВ,
Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза партбюро секретарь.

ТОРОНАШ ЙОЛАШ Я

ПАРТЕ XXIII съезда решенеш кхоачаш а еш, Шалажа района къахьегамхоша шоай беррига низаш тӀаухийт юртбоахама культурай хьувкъамаш лакдара.

Тха района боахамашка дукха болх бу хий дехкара сантараш шоай ханнахьа цӀеньара, гидротехнически гӀирсашта ремонт еш латт, опыт йола хий дехкараш кийчбу.

Цхьадолча боахамашка ца маьхала а юлаш чакхдоах юртбоахама культурашта хий дехкилга. Иштта, масала, «Шалинский» совхоза тӀоадда чуйолийтара 600 гектара тӀа хий дилла дезача 800 гектара тӀа дихьар. Совхозе кхы тӀа а карадерзаш хий дехка майдаш, боахама чура хий дехкара сеть еггаьккха тоаеш а. Эш-эшача хана чакхдоах вегетационни хий деххилга. Шекара свекла, хьажкӀаш, дукхача шерашка хуна баьцаш, кхыйола культураш юй майдаш хий деххара кийчбеш латт. Цу дахьа дукха болх бу совхоза гидротехника Т. П. Горбатенко.

Чудолийта хий дулмага дика чакхдаьккхар «Аргунский» совхозе а. Уккхаза 900 гектара тӀа хий дилмаш, планах 590 гектара тӀа дилла мара ца дезача.

Цхьабакъда, из гӀуллакх цӀенхаштта каракийцадац деррига боахамаш. Чудолийтара хий диллара пламаш кхоачашдаьдац «Джалка» яхача совхозе. Аха хезаш дӀа цу боахама планаш совсӀа кхо эзар гектара тӀа хий дехка торо йолаш хилар.

Мусаева Таварос, Джунаидова Саита, кхычар кугаргду районе хьалха хотта веддаш, агротехнически хьисапах толамагӀча тайпара пайда а ийбеш, къахьегаш нийса оаламтӀехьа а боахаш, дукхача шерашка лакха хьувкъамаш доалаш хьайоккхийнаш а, хӀаьта лаьттанта хий дехкара лоархӀама бо боагӀа мах ца бечар массаза а лаха хьувкъамаш доах.

Района территоре тӀа да магистральни массех йӀа дехка магистральни массехи йӀамаген каналаш. Цу каналашкарча дих тамашагӀча тайпара пайда ийбаш хилча, хий дехка лаьттан 10 эзар гектарага кхоачалеш алсамдаха йиш я, хӀаьта а хӀара хий дехкаш 4500 гектар мара яц.

Кейтиданоа а хий дехка хана а дайна дукхача лаьттайна хий диллай «Шалинский», «Аргунский» яхача совхозашка.

Тха района боахамашка дикагӀа пайда ийбаьа бергбац дегӀаш хьесапе хий дехтача установкаех. Районе кхоачаш хилаза дукха а ю.

М. ХАТУЕВ,
Шалажа района хий дехкара участка механик.

ПРОИЗВОДСТВО ДЕГӀАУХ

Итт ди хаьал хьалха кхоачашъяьй Грозненски горпищекомбината коллективо ах шера задани. Йисача хана кюль бетта чотах 55 эзар сома маьха продукци арахецаргья коллективо. Дукха лакха йолаш хуй комбината продукци, цӀаккха рекламаци еш ухказа мах беча организацешкара.

Укх шера комбинате арахецаш а керда изделеш: вофирни торт, зефир шоколадаца, лимони апельсини даькъилгаш. 1965-ча шерача укх ханаца аийсача 20 процент дегӀаенай производство укх шера.

Темпаш кхы а лакхъера кхайола торонаш йолаш я комбинате. Иштта, Іадаьмате чӀоагӀа эшаш а, къахьегама онсарле дикка лакхъергйолаш а я 1965-ча шера комбинато ийца керта бокабеш доала хадараш шуьшаьна чудеттам йола комбайн. Сахьата кхо эзар шуьша хьалъйоа йо. Ала деза, сокъка дене дӀаоттае лерхӀаш хьана ца комбайн хӀана а тӀехь хӀаоттаергйола ха хоадалиа а, кхынеттел «Чечингипроекто» отторш йола сметни документаци а кийчъякъа йоага. Цун совсӀа хоаш дац из дӀаоттаеш малагӀча организацо дергда балхаш. Цу гӀулакха маьрхӀа къоастальча помещение чу а комбайн дӀаоттаьара дош дӀаяздац. Комбината торо ца уж дерригга балхаш чакхдаха.

Керта бокабеш хоадача малхех доахкагӀа дола лакъа тхогара дӀайийр а меже-розанчи мах бор йола баь. Бакъда, комбинато ара ца хьица продукци йокха логаш цу организацега. ИӀаьха хьалатам довза кхоачацдарз доалеш бейсаниеш 15 тонн кхас хьаду комбината, бакъда, уж нах 50 процент мара реализаци йиц. ХӀаьта автоматашта лаьрхӀа дола сироп тахана хьувкъаьа дӀадахьанза тхьаьмех совсӀа тонн а комбинате. Цу деррига тхьхаш производствы ритмичность, малаьрашца махашца ӀадаьтьантӀац гераб.

ХьатӀаоттай бохла кийоде беш я. Комарши кийчъеча хана шина кхоачамбоацараш нийс-кургдолаш хӀайе вешагӀала дене бокх лергӀа, дӀаьтӀехьбакхара. Бахача махагара боалаш ийбоалга кӀоадаь дӀадахьха деза, хӀана аьлча цу тӀа гӀолла йокхку продукцига дӀаледар, чӀоагӀъе еза сонкоашнира договараш.

И. СОМОВ,
Грозненски горпищекомбината [illegible]

Доазол дехьара

США КОМПАРТЕ XVIII СЪЕЗД

НЬЮ-ЙОРК, 23 июнь. ТАСС-е корр. С. Лосевс Ю. Романцевс хьахойт:

Селхан сарахьа тӀехьаьнаш дика я ала йиш йоацаш ньюйоркски «Уэбстер холл» яхача зале шоай болх дӀаболабаьб ВӀашагӀкхийттача Штатий Коммунистически парте XVIII съездо. Съездо юкъаргья Гэс Холла отчетни доклад, дукха а политически резолюцеш тӀаэцаргья, организационни дешаш къоастадергда, парте кулгалду органаш хоржаргья. Цун кхьийоттагера техка я мехкара дукха, Вьетнамера империалистически агресси социяра духьа бола къовсам.

Съезда президиуме а 300 делегата юкъе а ба полици тӀаккхуьаш цо низаш деши килара хьаь хаьмалайна, партеца цхьаьна маккартизма реакци хьаьръаьнна хьайкхча боадон шерех чакхбаьна американски коммунистически болама ветеранаш.

Съезд хьайийр Американски компарте кулгалхоех цаІ волча Генри Уинстона — американски негрий шаргӀатон цхьатарра богаьнаш халийтаре бахьан ше юкъа ца хоашш къовсам доаттабеча къоасамхочо, американски дабахта бӀаргаш дайначо. Компартеяна дӀахо а тӀаккхуьаш хилара хьалве чакхйоалаш латт съезд. Хьоахаме да хьаьналгта юкъе шоай долча коммунистически партей ашалеш ца хилар. Пачхьалкхен департаменто визаш яла тиг... США политически вахара юкъера ца лоархӀаенра событи хулеча тӀаккха бегзаш хинадаь дунен 86 мехкарча общественни деятелашта.

Съезда делегаташа гӀоргаьнна чӀоагӀа тӀоараш а деттеш тӀаийцир КПСС Центральни Комитета, [illegible] Франци, Итали, Куба, кхыча мехий Коммунистически партешкара хетта моаршалаш.

Съезда ена отчетни доклада тӀа США компарте кулгалхоех цаІ волча Гэс Холла хьадийхар Вьетнамски халкъа духьалара хулаш агрессиви тӀом дувцалга йолаеш соцабелга. Вай сатийна хила йиш яц, аьлар цо, тӀеххьара а сатте Вьетнама лаьтта тӀера дӀадахха ца.

Дунен халкъашта юкъера маьрш совгӀа-малгагӀа хилар доехка а доешкаш, Гэс Холла белгалдаькхар исторе капитализмах духьала болх беш хилар. Лаьттан букъа тӀарча халкъех кхоалегӀа дакъа социалистически общество хьаьлла доаллача, Азе, Африка, Латински Америка мехкаш боьзоаш долча кхычарех тийша ца кхидарга кхиеча гӀертача хьале дунен халкъашта юкъерча империализма кхы мотаргдац дунен тӀадина гӀуллакхий хьал къестаде. ХӀаьта из тӀех бола ниц а фац. Советски Союз — къамаш мукъадахарен мехкарех керттера чӀоагӀале — бола хилар ВӀашагӀкхийттача Штаташта, дунен халкъашта юкъерча империализмах реакцеш йоваттарга духьалара бокха низ бола духьала йолаш хилар да.

Гэс Холла тӀахьайхар дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама барт-цхьоагӀо чӀоагӀъяра, тайп-тайпарча мехкий коммунистически болхлойн партешта исторе хьалхашка оттадаьча кердача дехкарашта, даиме а вӀашагӀхадар а доацаш, керда теоретически практически выводаш елга дӀадехаш хилар белгал а доаккхаш. США компарте позицега 1960 шера хиннача 81 коммунистически а болхлой а партей совещание выводаш цхьатарра я, аьлар цо.

США Компарте программа проекта тӀа, белгалдаьккхар Гэс Холла, уйла тӀаерзадай шортта рузкъаш долаш хилара тӀагӀолларча куцашта тӀехьайшка хьуладенна американцаш кӀоарта сагото еш болга, кризис холуш йолга доаллаш хилара. КӀезигагӀа бале а 65 миллион болча рузкъаш доалара баьтача американцех хьокха ца луш дӀасад шерра дӀакхайкадеш дола бӀаьхел. Цунна бегза я Америке доаде хатта 200 шу даьнна йола капиталистически система. Эшаш дола деррига материальни хьалаш — шортта бедаш, маьха ресурсаш, производственни йоашностваш, технически торонаш — доалашь а американски общества пробленаш къоастае ца могаш йисай из.

США-ре пачхьалкхан-монополистически капитализм йоаза зизах товенна хьелий хӀана. ЦӀаккха а ца лайстача тайпара пхьайоагӀоре лесташ латт рузкъаш, монополешта хьалехьалкхех Ӏаьдалаххьалхегаьахкоштаза а доалаш, монополешта эггара дукхагӀа пайдаш тӀаухилга ӀалайцдуЙ мо бола оалкал хинна дӀаэттай.

Пентагона, аьлар дӀахо Гэс Холла, шоай доалахь 200 миллиард доллара рузкъа за, цо хӀара шера дӀа-са хьекаю 60 миллиард доллар хула тӀема ассигнованеш. Мехка хьалхеннача тӀема-промышленни комплексо доах цу бӀарчча экономически интересаш, милитаристски политика чакхъяккхара гӀа доах. Цу политико йоккхийча корпорацешна торо хилийтай укх тӀеххьарча пхе шера цӀена пайдаш 67 процент алсамдаха.

США политически вахара керда бокхале хинна дӀаэттад, белгалдир доклада, дукхача маьхха болаш — граждански бокъонаш бахьанера, профсоюзий аьрдахьарча теченей болам, машар бахьанера болам дегӀаьхар, прогрессивни карахой в кхалньаьхка а организацеш хьаьттагара хьанарегӀа хилар. Цу боладех доала дола политически фактор хинай. Вьетнамерча агрессе духьалара оппозици дукхагӀа долча американски халкъа уйла дӀахьойхилга хинна дӀаэттай.

Гэс Холла американски болхлой класс тӀахьийхар политически эсала дӀалакха, правительстви монополеи ваӀад юкъагӀйнта могаргдола шоай экономически а политически а низ дегӀаккхуваь, болхлой — кӀайбарой а негрий а дуарторакийди, [illegible] цхьа барт хилар чӀоагӀде. Цо дӀакхайкадир, нагахьа санна аьрдехьарча позицеш тӀа ца латте а АФТ—КПП кулгалхой реакционни политикана раьзи доецача низаца цхьана гӀуленсаш дара бола никъ аьрдехьарча теченена воабоагӀе, мукхи профсоюзашка лоархӀамера фактор хинна дӀаотта йиш йолаш хиларах ше тоеш беша вола.

Вахаро бекъдаь дӀахьекхад, аьлар докладчика, негритянски дешал хьакъехьа парте XVII съездо тӀаийца решени нийса хилар. Цу съездо белгалдаьккхадар граждански бокъонаш бахьанера негрий къовсам — из, маддарра аьлча, политически къовсам, бехача махах таьава дукхагӀола дакъа неграш болаш болча районашка дукхагӀчар доал делга оттадар духьа бола къовсам болга. Болхлойн, негритянски болхлой цхьа барт-цхьоагӀо хилийтара дӀоагӀа да промышленностерча расови дискриминаце еррича формашта духьалара, профсоюзашкара беса барьер шай оалантара доаз дӀаяккхара тӀехьара къовсам.

Гэс Холла американски коммунисташ тӀахьийхар профсоюзически фронте хьинарегӀа хилара.

Вухеоццаш цо дӀакхайкадир къовсама шерраа парденя дукха хӀана Іомадара, [illegible] чакхдаха гӀийрта гӀулакхаш цо тӀа а ца ларш юхатехьалга, кхьа тӀоара хилаьл мара [illegible] цо шоай мугӀарашта юкъера дӀабаьхилга. Американски коммунисташ дукхачь юкъа выступленеш хьинаре доагъаьхкой, уж царца гӀоагӀа нийз хинна дӀаэттаб.

Парте болх дӀалархӀа бегаш бе, аьлар цо. Партена политически изолянех кӀалхарьялга корадаьд. Цун дуккал а алияви а дегӀаухаш латт. Парте лаьца политически а тактически а никъ нийса хинаб.

Гэс Холла белгалдир парте шоай балха юкъера кхоачамбоацараш юкъагӀдусараш къаьга кхетаелга, реакце оагӀонгахьара кхы тӀа а доваш дара кхераман ца хиларга цхьакхе а тайпара сатувсаш яз йоаццийта. Цхьабакъда, парти теман бегаш я беррагача американций демократически бокъонаш бахьан къовсам а лоаттабеш, дукха а болча къахьегамхойна коммунистически парте бокъонаш меттахье лоаттаяра тӀемаш кулийталга хьадехаргхилларах.

Съезд пхе дийнахьа хургья.

ДЕ ГОЛЛЬ ВИЗИТАЦА СССР-е ВАРАХ КХЫЧА МЕХКИЙ КЕПАЙОАЗОНО ДУВЦАР

Франце Президент де Голль СССР-е шии пачхьалкхена керте латтара визитаца вара ІадаьматечӀоагӀа тергам тӀабохийт дунен кепайоазоно. Франце газеташа бӀарчча оагӀонаш хетае де Голль Москве тӀаьчара, хӀаьта из триумфальни а доархӀ. БӀарчча оагӀув а дӀалоацаш докккхийча арсий алапашца кепатехад «Пари-журо»; «ДоттагӀал — доттагӀал». Американски дипломатически гӀоаранаш, маьу цу газета тӀа Желеньева Табуи, де Голль Москве кхаьчача хьалхарча дийнахье а мукӀарле дир франко-советски переговорий дунен халкъашта юкъера лоархӀам «бомбар» духьа шел лекаца гӀулакхаш лехьа дайна хилара. Франце Президента визит тахан керттера дунен халкъашта юкъера лоархӀам болаш йола тиша я маьу из Москве безаме тӀаэцар белгалдоахаш долча английски газеташта. Англе а де Голла дагь де дезаш, США-цара мава хоалбе безам, кхычарех тийша хӀана доацаш йола политика чакхъяха езаш хилар лоархӀ «Дейли скетч». «Великобритание малаь хьаллонард — хьегӀ ца дӀадолладь гӀулакх!» — ахаш хетт газето. «ВӀаши дӀайха моафалаш хеттара. Цар хьаккхийкадир Европе кхерамзе Іадамъе безам болаш шоаш хилар» аьнна керте дахьча йоазонца кӀал хоаи бу «Майнури» яхача японски газета де Голла визитах.

ТӀом сецача тӀехьагӀарча дунен тӀа эггара лоархӀамегӀара дипломатически визит санна лоархӀ из визит дукхача политически зем боахарана, йоах «Аль-Ахрам» яхача египетски газето. Вашингтонох Бенион из къаьстта чӀоагӀа тервалгъеш хилара малан да, йоах дӀахо газето, НАТО хьакъехьарча дешах йола францеи малхбузехьарча цун союзникаштеи юкъера вӀашдухьаленаш эггара дукхагӀа чӀоагӀъеннача хана ца нийсъенна хилар.

ШоалагӀа дунен тӀом чакхбаьннача хана деиз хиннача эггара лоархӀамегӀарча событеех цаІ — иштта лоархӀ де Голла визит «Эль-Муджахид» яхача алжирски газето.

Европейски континенте хулаш долча позитивни хувцамашта дола тешал да, йоаху «Жолнеж вольности» яхача польски газето.

(ТАСС).

Макнамара заявлени

ВАШИНГТОН, 22 июнь. (ТАСС). НАТО дешаех хьаьа къамаш кхеффаналенен дунен халкъашта юкъерча гӀулакхаштех йолча сенатски подкомиссе заседание ше къамаьл деш, оборона министра Макнамара аьлар, Малхбузехьарча Европе санна, иштта США а дӀацех, цӀр Малхбузехьарча Европера шоай бӀухаш кӀевиргдельа. Цхьабакъда, министра белгалдаьккхар, хӀанарча хьалашка «Европера шоай тӀема торонаш кӀевигъе е цигара йоккхий соединенеш араяха» лерхӀаш йентагон ца хилар.

Макнамара белгалдаьккхар, «вӀашагӀкхаьхна коллективни ядерни силай союз» хьалара торонаш НАТО дӀахо лоацаш хилар, нагахьа санна шай европейски союзникашта, аьлар цо «малагӀа коллективни ядерни низаш» вӀашагӀтоха лоархӀе, США «кийча хургьйар царна юкъе дакъа лаца».

Подкомиссе членашта долча тайпара хоам бир Макнамара американски бӀухаш Франце территоре тӀера кхычаьа дӀадигара мелий хьакъехьа. Французски правительства дӀадехарах США дакза ца йоалаш дола уж гӀулакхаш пхьан шера чакхдаьха дергда. Макнамара тӀахьийхар, цо ше ахачох, «шии къаьстта йоккхий суверенни бокъонаш чакхйсахаш» йолча французски правительства позице критикац ца еш юхаоалуш хилара.

ЖУРНАЛИСТАШТА ДУХЬАЛА — БОМБАШ

АПН-е ер статья хьахийна «Нэнькан тайна» яхача газета тӀара.

Укх денашка къулбехьенкорейски журналиста духьала террористически акт йир Сеуле. Балха ди чакх а даьнна «Тона ильбо» яхача газета бохкло Цой Ен Хор чувоагӀаш цӀаьхха тӀаккхийттача мин йӀаьнгача екго йийтар цунна. Цо беначча нехха шоалагӀча дийнахьа тӀоаӀ чудийтар цун цӀагӀа. Цейна кхи а чӀоагӀагӀа тӀавар дерга, аьлча лесьмо дитар цар.

Кепайоазон тӀа хоам ца баррада, цул хьалхагӀа воеий фирма тӀалда нах чулийхайар «Тона» яхача газета редакце отдела кулгалхочунна Чон Дон Хьа Сеулерча цӀагӀа. Фуса зӀ машина чу чуккесса гередах арахьа дӀа а вага чӀоагӀа йийтара цунна. Цу дийнахьа, цу сахьата политически терроризм яхача группа «Тонильбо» яхача газета кулгалдеча бокхлочух Бен Ен Кюна цӀа эккийта хинад. Политически гангстераш хӀана а мӀаьш бо хеши бац. Шеко йоацаш да цхьаьхха, Къулбехьен Корее бола беш а кепайоазон болхлошта низаш ду машина. 1961 шера 16 мае переворот дьчух тӀехьа Іаьдала керте оттача Пак Чжона Хи клика Іадаш «граждански пакага» дӀадаьжа дьле а обществана ца эша нах керхӀ до журналистех. Къулбехьен Корена лоал дерашта тӀайцад «уйистонган агентстваштеш регистраци а иза закон». Нагахьа санна, пхьадаьна газет правительства халкъа духьала лелача политика раьза дац, из цу сахьата дӀакъовл. Укх шера цкха кхаь бетта дӀакъайлад 76 газет.

Иштта да Вашингтона лоерча «мукъача дунен витрина» я ахача Къулбехьен Корее кепайоазон гӀулакхаш.

АДЕН. Шайна а английски колонизаторашца Аравийски ахгӀайрен къулбехьене. Колонизаторашта террор чӀоагӀъяра керда тӀемаш долдара жоп ду Адена партизанаша; кара хьаьа бомбаш юла полицейски участкашка, казармашка, кхынеттел британски тӀема базашта территоре тӀа а.

«ЦӀеча беравента» (иштта оал английчанаша партизанех) чӀоагӀа ковкъостаь ду балача нах. Ерригаш а Кортамукъален эскара биеача тӀахьожаьа кӀал йолаш районаш а Адене.

Теха кӀарцхал дола аьшкасьрг, бронетранспортераши хӀамзара герзи доллашехьа а, шоаш дӀалабьцача лаьтта шоашта кхераш тӀа мичча латт аьлий сатийна бац колонизатораш.

Сурта тӀа: аьссаленера английски патруль.

Пресс — ТАСС Камера сурт.

СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БАНКИ КОЛХОЗАШИ

1966 шера 1 июле дейз Советски Союза ерригача колхозашка юкъехьу колхозхошта хьайгача кхаь тешаме мах телара. Цунца дувзаденна Кердачух хьайбоала Агентства (АПН) корреспондента СССР Пачхьалкхен банка Правлене председатела заместителагара Виктор Ушаковгара дийхадар колхозашта кредитован ара хьакъехьарча хаттарашта жоп лаш пунта.

ХАТТАР: Пачхьалкхен банк массе а хӀана [illegible] хӀане хинна социалистически йурта боахам дегӀаккхувлара. Хьога оалалургдацар-теш колхозахой къахьегамах тешаме мах телилга Іадамдара юкъе банка йолда дакъа хӀанда сбах латташ хургда?

ЖОП: Цу хаттара жоп далалехьа лоацца дийца а дукха деза. ХӀана укх сахьате колхозий шоай йолаш йолча экономически тӀера лаьца. Социалистически йурта боахам ийбара ле йола хоадамбоалеш дола гӀуллакхаш къоастадаьча КПСС ЦК мартовски Пленумал тӀехьагӀа йурта дикка чӀоагӀа [illegible] дувлар гу вайна. Даккъаммай юртбоахама производствы товарность. ДегӀаньхьал дукхагӀа долча коллективни боахамашта тӀаухача ахчан пайдаш.

Дахача шера мехка колхозашта тӀауха деррига ахча пайдаш 3 миллиард сома алсамдаьннад, нарех колхозхой къахьегамах мах теларга кхы тӀа а 1, 2 миллиард сом дахийтад. Укх шера кхаь бетта чухьа колхозашка шоай къахьегамах дӀайийцад 1965 шера хьалхарча квартале ийцачул 400 миллион сом дукхагӀа ахча.

ХӀана кхынеттех экономически торонай хьакъехьа юкъера колхозашка а цхьа миллион салагара кхо миллион сомага кхачацца дола пайдаш ийду шерра-шера. Цу боахамашта за укх шера тешаме алапеш телара кхина ца Іеш, хӀана из а ийе а кхы але йола культура ца хьуалгье алапеш телара лаьрхӀа переходица фоид ӀхӀар хьаьра йола ахча а. Кхыча дешашца аьлча, колхозашка йиш я дукхача шерашка Іеадаьча пайдаех, шоай боахама керттерча доалъеш капитальни гӀирсаш хьалъяран ше а деацаш, колхозхой къахьегамах боагӀа мах бизза дӀатела.

СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БАНКА ПРАВЛЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛЬЦА ВИКТОР УШАКОВЦА ХИННА КЪАМАЬЛ

Торонаш [illegible] цу укх шейдано дола баьлар а. Укх шера 1 [illegible] 30.000 колхозах беррига 1700 колхозашта [illegible] тешаме къахьегамах мах телара хьакъехьа цхьа ца маьлаца хьоаваш кеистургбоалаш.

Дега тоам беш да иштта Пачхьалкхбанкерча счеташ тӀа юхедуса колхозий шоай ахчаш хӀана дикка дукхагӀа дола белгалдаьккхар а. Коллективни боахамаш дӀахегӀа хулаш довгӀага бӀаргагойта белгало а ца. Колхозаш НаьхегӀа яеш хула лакхагӀа хуа лаьтта мелалерий къахьегамах тела мах а. ХӀана бӀаргагучча да цар къахьегамах телд мах хоалаш болаш дегӀабенилга, хӀаьта совхозашка (пачхьалкхен юртбоахама предприятешка) хьегача къах телача маьхел лоадама ергӀа а хиннад ца.

Цхьабакъда, пайдаш бола я къахьегамах сацаш болаш бола мах телилга хӀенаргаа шоай экономике Іалаш ца ду колхозаш а.

КПСС ЦК-е СССР Министрий Совето колхозашта могайкъа укх шера 1 июлегара дейз колхозий къахьегамах совхозий боахмий алапей боарамагӀа ахчаца а натураца а мах телилга могадаьхар.

Къахьегамах тешаме мах телилга Іаламу эггара хьалхагӀа юртбоахама продукци йоахаш алсамдаккхарца, цунга дӀадоар лохдарца, къахьегама онсарле дегӀаярца, вахера дар аьлча, коллективни боахамашкара доходаш хадалца лакхдуш хиларца, вешта аьлча, цар рентабельность лакхдуш хиларца. ХӀаьта дукхагӀа йола колхозаш къахьегамах тешаме мах телилга Іадамдаре шоай шоай ахча долаш хиларах доккха хила йиш яц цунца юкъе пачхьалкхен кредиташа лоаца дакъа, СССР Пачхьалкхен банко финансови новкъостал дергда экономически мелача колхозашта. Царна йӀаьххача хана а лоацача хана а лоархӀа юхалург ахчаш тергда тешаме къахьегамах мах телара фондаш цу гӀулакхага ахийтал лоацча шоай средстванех юкъерча ергал бодане.

ХАТТАР: Колхозий алапей фондашта ца тоьар тӀадаккхара цӀена юхалург тела ахчан иштта тела дерІ?

ЖОП: Уж пачхьалкхено юхалург тела ахчаш пхе шера ха а йолаш, геттара атта хьалаш а долаш — шера 0,75 процент мара а доахаргдоацаш тергда. Юхалург тела ахча дӀайийцачул тӀехьагӀа кхоалагӀча шера мара юхатеда доалургдац уж. Цо колхозашка йиш хулийтаргья шоаш Іоалаьраш боалахьа чура гӀулакхаш дарга ахийта.

Колхозашта алапеш дӀателара дола кардаьа ахча банко дӀатергда болхлойн гӀулакхерца махкахь къахьегамах боагӀа мах дӀателара телача тайпара хьалхарча ергӀагӀа. Колхозашкай банков къастаргья ахча дӀайийдара а колхозашта дӀателара а календарни ханаш.

ХАТТАР: Къахьегамах мах телара а ахча [illegible] гӀулакхаш лара а шоашта юхалург тийшна ахчаш пачхьалкхено оттадьча ханал хьалхагӀа юхатела йиш йий колхозий?

ЖОП: Колхозашех Пачхьалкхен банков шоайна вӀашей юкъе лоладеча гӀулакхий практике хила а хиннаь, хила йиш а я коллективни боахамаша шоаш юхалург ийдаь ахчаш йилаччал ханал хьалхагӀа юхателара масалаш. Из ду шоай экономика лакхача тешагӀа дегӀаухача колхозаша. Цхьабакъда, пачхьалкхено юхалург тийшна ахчаш йилача ханах хьалхагӀа колхозашка юхатеш духхьала шоай лелашагӀа а, хӀаьта, даиме, уж юхатела цар торонаш йолаш хилча а. Колхозашка тешха процентни ставка ІаткъаШ яц, цо юхалург ийдаь ахчаш йилача ханал хьалхагӀа юхатела дезача кхоачаш уж.

Пачхьалкхентара юхалург ахча ийду мехка ерригаш а хӀана яц аьнна йолча колхозашка. Производстваеш гӀирсаш эртех ахийта юхалург ахча ийзара новагӀа аьтту бола хьалаш оттадаьд колхозашта 1964 шера дейз. Цу дакъе техника, минеральни удобренеш, бацоагӀаш лорарна йола химически средстваш ийра юхалург тела ахча тех хьалхагӀа юхалург тийшна ахчаш юхателара расчеташ моллагӀча хьале кхе а.

Пхьане хьаргьара юхалург тела ахчаш тел объекта бикача систени маьха боараме, вешта аьлча, цунна юкъе колхозхой - гӀишлоньерий къахьегамах тела мах а колхозий шоай гӀишлоний материалех пайда ийбарга додар юхаметтаоттадела а доаш. Боахамашта пайдана да дукхача хана лаьрхӀа юхалург телача ахчех пайда ийбара уйттаю ханаш йаьхьар а. Иштта, масала, производственни цӀенош гӀирсаш хьалдара юхалург тела ахча тел хьалха лиинача пхийтта шера меттел чакъе шу ха а йиле, тракторашш комбайнаши ийра — пхе шера меттел бархІ шу ха а йиле. ШаьхъьаЙ иштта совийн новкъостал бешаш йогӀара, питомникаш мекара колхозашта юхалург ахча телара уйттаю ханаш а. Юкъедоаладаьд специалисташта дола общественни нах чуӀе цӀенош хьалдара, механизаторашта къаьстта шоашта дола нах чуӀе цӀенош хьалдара колхозашта аьтту а болаш дукхача хана лаьрхӀа юхалург ахча телаш.

ХӀана СССР Пачхьалкхбанко шеррача масштабех чакхбоахаш латт алапи а дӀалоархӀаш сеанех долча производственни гӀулакхашка ахийта колхозашта духьала шоашта юхалург ахча телара эксперимент. Из ду пачхьалкхено контрактици договарех ийча продукции маьхах лаьрхӀа хьалхе а ахча дӀателаш хилара хотаметта. Укх гаргтахьарча шерашка ерига а колхозаш банко духхьала юхалург ахча теларга боахаргбоаш а. Цо цхьалкагӀа хулийтаргья юхалург ахча телара системе, хӀаьта цунна цхьана коллективни боахамий юкъарчаш доацаш дола банкашара буваналаш кхы а новагӀа чӀоагӀ а дерга.

СССР Пачхьалкхен банко, колхозий чурча гӀулакхашта чуъе а ца гӀерташ, цунна цхьан хана ца шийга лотт юхалург тела ахчан духьала уж ахийта лаьрхӀача гӀулакхашка мара ца ахийтара шоаш болаш тӀахьожаш лоаттабара бокъо.

(АПН).

ХЬЕХАРХОЙ-ПРОПАГАНДИСТАШ

Дина барттайна а Сунженски района Галашкарчу юкъерчу школа хьехархой коллектив. Лерттlа тергам тlебахнийта леладу цар наха юкъа бу атеистически болх. Орджоникидзе цlерачу колхоза фермашна, отделенешна механизированни бригадашна дуьна тухьала лекцеш ен, беседаш а хьехархоша. Къьаста дика лелабу и болх школа директора Лопатина Анна Ивановнас, хьехархочо Чаниев Абдрахьмана.

Цкх тlеххьарчу хена атеистически темаш 7 лекци йийшай цо. Лопатинас «[illegible] дын», «Дьтта сег хьалялар», «Ды хьабалар», иштта кхийола лекцеш.

Иштта дукха вез уккхарчу наха школа хьехархо — атеист Чаниев Абдрахьман а. Нохч-ГIалгIайн пединститутан 5-гlча курсе заочно деша вагlа Абдрахьман. Дуккхача боарайе дlахьу цо ший урокаш. Къонача хьехархочо ший нии т хьинар а дlалу дешархошта коммунистически кхетам балара. Иштта колхоза фермашкен, сийдахой пехен атеистически темаех лекцеш ен т. Чаниева. Тергам тlабахнийта лелийбар [illegible] дешархошта цо йийнача «Бераната атеистически кхетам балар», «Махта хьалхенахь дынах темаш» яхача лекцеша.

Дукха ха йоашшаш 3 «а» классерча дешархоша кхьаха № 1 йолча фермé «Атеистически [illegible]» ретайро Лопатинаси, Чаниевси, Харчиноси. № 1 йолча ферма колхозане раьна а хиина барта альар хьехархошна а дешархошта а.

Цхьабакъда, цу школа хьехархой коллективна юкъе ба кхьалхарча вахах хьедисача гlулакхашца лелабеча къовсамах уйли бола хьехархой а. Коммунист Тагиев Махьмад-Гирей лекторски труппа председатель вале а из къовсам лелабе безам боцаш вац. Наха юкъера общественни болх бе туташ а вац. Ха дина и. Тагиевна [illegible] гlулакхашца къовсам лаоттаба дешаргйхха волга.

Т. ХАШИЕВ,
КПСС Сунженски районни инструктор.

Дулхеи шурийи промышленноста болхлой совещани

23 июне йистельлар Москве хиина дулхеи шурийи промышленноста болхлой Бруигсюзани совещани. ТIеххьарча заседани Ленинграда, Литвай, Армене специалисташа къамьлаш дир дулхеи шурийи промышленноста предприятешка продукци дикал лакхъяран цуи ассортимент шеръяран бочча болха опыт дlа-яха екаш. Промышленни предприятей хьалха бохахь яхача декхарех хьалашцарча гlуланий хьакъехь дийцар шеаш къамьлаш деш СССР торгови министра А. И. Струева а СССР мерта болхама министра заместитела П. И. Морозова а.

Дулхеи шурийи промышленность дlахо дегlайоаллара тlаберабаь се кал тlайнцар совещано дакъа лоцаш хиинарашa.

Чlогlа хий тlадарна Узбекистанера Ферганера аэропорт...

АТАГIЕНАШКА ХИЙ ТIАДАЛАР

...7—8 метр кlарга а [illegible] хий [illegible] тlаьх, ... даккхи хиь ... Хи [illegible] дlабоьйна къайн а.

Хий тlадарахьлами [illegible] алхьанчийн а фота гlайтер оператор [illegible] хьебан ... Сокха чlогlа [illegible] тlабехнайта гlулакхаш бар фальбан даьш гlадра Ферганерчи Каракалпакски хи lаьнаш хий тlехоьдарчи дахьанадлаь.

[illegible] хий тlадарахий [illegible] ... ... (36 градусага дlакхачаш). Маргарите [illegible] ... чlогlа [illegible] ... итт.

* * *

[illegible] ... хий тlадаре ... [illegible]

то метр кlарга а дохан хий хьийдина. Цо хоцабоваийтий [illegible] лаан тlарo Иссыкуль яха сукта [illegible]. Хий атагlенашка чухьийдина. Цхьаьцаъкхий тlаьх lалашдаха, [illegible] дlа-эо [illegible].

[illegible] ... аттатакхие [illegible] ... гlулакхаш доза ... [illegible]

(ТАСС-а мар.).

КЕРДАЧА ШЕРА КИЙЧО Ю

БКХОАЛАГIА шу да музыкально-литературни факультет а болаш МалгIабике культура халкъа университете болх бу. Шера бе безача балха шаха а итудийй дlабоалбу университете ший болх. Из кхан чlогlъо райисполкомни парте горкомо. [illegible] цхьалаха хул уккхаз занятеш (бетта юкъерча дешарча дийнахьа).

Верзl сиг чу а.лоагlаш совет а дорна. Царна хlаранна шо-шоай дешаран дlадонийтад. [illegible] университетан ректор а культура отдела заведующи йола К. Н. Заискунова, музыкальни занятеш кийчъера безитоккахи из музыкальни школа директор ист. Н. А. Шевцов, литературни занятеш чакхьыхара—горОНО заведующи ист. Н. Ф. Минешин, а. кх. дl.

Из хулаш цхьанкха занятеш боеса деррача шера. Дукха, тайп-тайпара профессеш йола нах ба занятешка ухараш. Уж ба шекадьетахой, юртбоахама тъахьегахой, горьха а района а интеллигенци, дешархой. Цхьанкха занятешка тlера из воалиш дане кхачанlаш да 180 саг. Царна юкъе: В. К. Васькова, О. Н. Коновалова, А. А. Ступакова, В. И. Шугаева, С. И. Рябе, кхи дуккхабараш а.

Сагъердоно, вахуигlарана дика пайда хиаш хул университета хlара занятеш. Хьаннаргъа вай музыкально-литературни факультет. Тайп-тайпара сагъердамеш а пуи программа. Иштта, массийолчарна юкъера къоастае мегаргlолаш дикка чакхъяьлар «Некрасов — халкъа уйла кхайхар» яхача темах хиина занятеш. Из кийчъеча дакъа лаьцар Метеи литературан хьехархочо вий Ф. Е. Дорона. Н. А. Некрасова художественни произведенеш йийшар МалгIабика № 6 йолча юкъерча школа дешархоша: В. Ананьеве, В. Зискунова, Т. Усачева, Т. Куприянас, художественни самодеятельноста дакъа лоацараша сагъердане концерт оттадир. Къьаста бениш гlаийцар Алборачиев Русланн дьала Н. А. Некрасова «Тройка», «Коробейники» яха назми. Юххера а занятешка чакхйоалаш «Турпалаш боац» яха художественни кинофильм гайтар гулбеннарашта.

Иу тайпара массане а безамца тlаэцаш яр «С. Есенина [illegible] творчески никъ», «Эрсий [illegible] музыка» яхача темах хиина занятеш а.

Университета дагlийоала литератураш доархlаш ба Ф. Е. Дорон — МалгIабика № 6 йолча юкъерча школа хьехархо, М. С. Пушкина — библиотека заведующи, Л. Ф. Рябобудко—музыкальни школа хьехархо, кхыбараш. Партейна, комсомольски организацешна гlоаха, радиовещание гlоала дlахойт мадугlаранта аргlанара занятеш маца, мича, малагlча темах хургья.

Даим кердадараш лехаш кхы а сагъердамегlа хургйолча формаех, методеех занятеш чакхъяха гlертаж а университета совет а ерригла коллектив а.

Дукха ха яц культура университете укх шерара, шийдахай а занятеш чакхъьякха. Дорригача шера бахча балха итогаш йийцар университета ректора К. Н. Зискуновас.

Хlана кердача дешара шера кийчо ен а МалгIабика культура халкъа университет.

Н. КОТОВА,
Нохч-ГIалгIай АССР-а культура [illegible] [illegible].

ЗРИТЕЛАШ РАЬЗА БА

Грозненцаш чlогlа раьзе болаш чакхйоалаш латт Азербайджански Паччахьалкхен музыкальни комеде театра эрсий труппа гастролаш. [illegible] репертуара юкъе я «Марица», «Сагъердане мерo», «Бусделарг» яха классика а «Поцелуй Чаниты», «Ревизш в Париже» яха кхыйола советски авторий произведенеш а.

Зрителашта безабеннаб спена мастереш РСФСР-ен Азербайджански ССР-ен заслуженни артист А. Аллегров, Азербайджански ССР заслуженни артистка И. Подгорная, артистеш Ю. Молодов, С. Беменова, С. Сосновская, В. [illegible], Т. Созыкина, балета солисташ Леонова, Н. Черникова, Г. Байдин, кхыбараш.

1938 шера денз цу театре болх бен я азербайджански къаман труппа а. Цуя репертуара ларде и феодально - патриархальни замах юхадисарашца лоаттабеш болча къовсама темах йола музыкальни комедеш. Хlанзалца вай республике яьза йолча азербайджански къаман труппа репертуар зрителашта - йовзайтача бахьаьна хургдар, цуйгах Нохч - ГIалгlай къаман музыкальни комеде театр кхьахеллара бола кьовлаш а хургбар, яьна, хеталу.

Г. ШЕДРОДАРОВА,
театровед.

БРЕСТ ТУРПАЛЕНЦА ЛОРАЯЬРАШ

ДАИМ наьха уйла тlаэцаш а чlогlа дукхаеваш а а Нохч - ГlалгIайчен тlемахой турпалерча гlулакхех дувцаш йола Краеведчески музеера материалаш, цу юкъе Брестски крепость лорайер йола материалаш а.

Хоаш ха, 1941 шарара Брестски крепоста оборона советски наьха lалашваьа дукха къонахчах, шоай Даьхенна уж боарам боаццаш мугlахьа хилар хьахьокхаш йолча легендарни сагlонех наl хилараш таьра. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тlема историна юкъедахаьа.

22-ча июне сецца моаппа тlаьхкача ималга хьилача шоайна яттазза чlогlагlа йолча фашистски дивизенца духьалъяттар Брестера советски тlемахойи пограничникаши.

Немецки - фашистски командование къаьста лоархlам беш хинаьх Брест - в крепость а сиха дlайапаф. Цига тlахийпар 12-гlа гlашлой корпус яр. Цук кхаь дивизенеи шунна дlахарасинача Гудерийнца таьнфа, труппанеи тlадоахна дешхар дар гарод а крепость а хьалхара хlана тохханезьа а кьалоацимга. Из наступлени чакхьяккхара тlахьара тlа йоакъостал дещ яр самоеттахи танкаш.

Эгтара хьалха крепоста тlахийнар фюрера мугlахьа а ший сийлахь-йоккхача миссех блубенна а хиларца къьаста йолгальнна хиина 45-гlа гlашлой дивизи. Цигтача, доалон тlа латтача къьовларча крепоста пенашта юкъ советски блухой дорхача духьалениа тlамийсвелар моастагlа.

Крепость дlаяцигача гарнизона турпаленца ячча духьалено 22 июне ди сайраагахьа дестача хьина штурм ен долча ший доагъошта тlехьашка доаха аьнна приказ далаяза на йоалача кхочайир гитлеровски командовани. Из приказ, малара аьлча, шоллагlа дунен тlом боалбелча дени цу хаинална пlаикха а тlехьашка далаяза долча германски блуланташ тlехьашка доаха аьнна деина эггара хьалхара приказ дар.

Хьалхара хlана тоххашехьа а крепость йоакхкига дlаштlехьа ка дьнна гитлеровцаш юхабьлар. Бутт сецигlа да лаькхар нихаш цхьатара доаца тlом беш. Цу тохаш санна чуеттаж бомбаш деттиш ихорчи. Кlера хлаина юкъе лалиш кхера, доагаш латта хиинадале а, советски наьха болата денах доахло магашар моастагlчоа.

Генахьа тессача генна юкъе ераль ше йоллашехьа а, тамашийна чlогlагlа доашца а турпаленца а латташ яр крепоста дlаяцига гарнизон. Брестски крепоста оборане латтарех 300 сецигlа турпал хlаиа лоаваш ва. Цу гарнизона хинаьб вай мехкахой а. Крепость лорьеш латта тlом болабенача хьалхарча дийнахье а бовзаьб Нохч-ГIалгlай чура тlемахой вежарий Уциев Махьмади Васили, Вацашев Сайд-Ахьмад. Крепосте хиннав Тутаев lабдурахьман, Шагиев Цоа. (Биргизе вахаш ва), тамаш йолаш дийна вица Байтемиров Сайд-Ахьмад.

Укх тайпара дувц цо тlом болабенача хьалхарча денах шийна дагадоагlараш: «1941 шера 21 июне, моатта дийнахьа сарахьа 333 стрелкови полка клубе художественни самодеятельноста дакъа лоацарий концерт, хилхараш хилар. Цу концерте дукха вlаштlехьдалаьнар са, хlана къачча цу сарахьа гоаргий отарча дневальни вар со.

22 июне сецца lалашвате чlогlа таташ дьлар. Тревога кхайкайр.

Юкъ-юкъера йоккхий топаш крепоста чуетта йолийр немцаша. Тревогах малабоалехьарта фортерча Кобрински чlогlалене хиза вешаш вар со.

Блухой цхьахола дакъа мара форте дlатlа ца кхочалуш эттар хьалхашт. Кобрински чlогlаленна коча́ла ета ишйна дlагlайицар майора Гаврилова. Минометаш, артиллерийски йоккхий топаш йийтта а, танкаш, авиаци тlатlа шна а, хохьаш хьалла гаьцц хиийца а Кобрински чlогlале дlалаца гlерташ ший хур дещ тlом бир моастагlчо. 30-ча июне сона чов хилар. Хlаьта са тешамерча хоттагlчо — «Озон» яхача говро со оха тlамкхоачадеш йолча пленах а ральхкар. Воддаьа фронта динел тlеххкхосарца. Цу дийнахьа (30 июне) хайра сона фашистий дикка хальнна хилар. Кlезига мара боаца Кобрински чlогlале дорвиш хиинараш латта дlал гlалла дlахьула а биина 12-ча июлага кхачачьца духьаллаьттар».

БРЕСТСКИ крепоста оборона — Сийлахь - боккхача Дай-мехка тlема шераюкка советски халкъа карагlдьанначa турпалерча гlулакхий сийлахьболакхача форма чура цхьа кlамнита тlадакнит мара бацар. Цхьабакъда, цу тlадано хьахьекхар дог-уйла чlогlа долаш, патриотий йолаш советски нах хилар—Москваней Ленинградан юкхе, Волга тlа а Курски дугах а. Европа арашкест Берлина юкхен латтача тlемий турпалаша дуккхаза а лебадаь цар сийлахьа гlулакхаш.

Брестски крепость лораерашa Даьхенда доккхий - дика гlулакхаш дарах а Сийлахь - боккхача Дай-мехка тlем уlа советски халкъ йотдаьнача дийнахьа дена 20 шу дизар белгалдоккхаш а «Крепость - турпал» аьнна сийлахьа цlи енай Брестски крепоста.

Цу деллача хlамаех дот тешадеш дувц Бреста оборона хетадьча музейни экспозицерча документашеи фотографешеи.

Н. ЩЕРБАКОВ.
Краеведчески музей [illegible] [illegible] йолa lилман белхло.

БАЙНА ТIЕМАХОЙ ДАГАЛАЬЦА

22 июнь. Цу дийнахьа 25 шу хьалхагlа, тlом хьа ца яхайнаьбеш фашистски Германи летар вай Даьхенах. Беррига вай боккха мохи гlеттар моастагlчунца лира тlом бера. Миллионаш болча наха шоай вахар дlаденнад цуи ярази паргlатон бахьан долаш. Вlаь шеренашна вдаьний дегашка латтаргда царна карагlдьанна деналера гlулакхаш. Цхьаккха саг вицалийталац, цхьаккха хlама дицдалийталац.

Байна турпалаш сий деш дагалоац вай. 22 июне Старопромысловски районе центральни паркашкен Сийлахь-боккха Дай-мехка тlом латтача шерашка тlем тlа байнарий вежарий кашашта юкха сийлахь хи деш лаьттар Грозненски гарнизона тlемахой. Уккхаза баьхкар Грозньера къахьегамхой. Зизай венкаш яхкар памятникашта юкхе. Корта техар Эрсий Сагlе яхача сийлахьча цlера.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ГАЗЕТА ТIАРЧА сурта тlара хьахьеж нидан лоlамна болаш волча, хаахи [illegible] Вlашагlкхийттача lарбий Республике вовзаш волча къонахчуи юхьмараш. Цуи цlи я Салах Хусейн, цхьабакъда, из хlана дийна ваь. Къеча Феллахий боккхий гаоанхаш хиина из Арабски Социалистически Союза активист дукха ха йоаццаш ревакциони помещикий-террористий вахарх велар.

Тийшача бахьах Салах Хусейн вер — из дегlаьнара капиталистически боаца никъ хермача ОАР-е латтача йрача классови къовсама драматически эпизодех цаl мара да.

Къамай гlулакхаш дийкара процесса халонех пайда а эцаш, империалистацех чура реакцеи дерха наступлени йоалаьй Азерчен Африкерчен, дегlаьхара капиталистически боацача наькъа тlа даьнача мехкашкарча къамий-кортамукъален революци авангардни отрядашта дуьхьал. Цар вlашагlъехк, империализмагахьа [illegible] тlема перевороташ ю, тийша бахьаш лелаьу, экономически саботаж ден диверсеш, психологически тlом гlеттабу.

Гериа ниваца США а Вьетнаме лоаттаю интервенци, коммунизмана духьала Сеуле азиатски пачхьалкхений кхьча мехкашкарча гlулакхий министраш вlашагlкхетар, «Исламски пакт» оалаш яр вlашагlйолла гlертар — уж доала хlакаш бlарччача цхьан зlамара. Чlогlаш а, хlаьта империализми пуи агентураш цу зlамара юкъостлаца юхасовцаде гlерт социальни прогрессана йовккха долхаш дола халкъаш. Парте ХХIIl-ча съезда КПСС Центральни Комитете енна Отчетни доклада тlа Л. И. Брежнева белгалдаьккхача тайпара, «кортамукъа даьнача мехкашкара керда вахар хьахул империализма лоаттадеча дlхача девнашка, цу мехкашка чухьарча прогресса никашт реакци анпашт юкъе оттача крача къовсамеш».

ОАР-ерча социальни прогресса духьала лоаттабеча къовсамеш империалистийн чухьарча lарбий реакцеи хертерча гераах цаl «Мусалмане вежарий» яха реакциони террористически организаци яр. Гамаль Абдель Насер Каирерча ший резиденци дlаевдача наькъа из ве дагахь 1965 шера лиивaрь бетта планаш уттаеш бар вожала членаш. Герах дика тоденна йолча террористий отрядашта тlадилладар Каире листаlгlа нах бахача районашка дlераш летаю бомбаш динамитеи шашкаши чухоесилга, радиостанци теплоэлектроцентрали аккхийтилга, пачхьалкхен деттелаш, патриотически уйлаш йолаш бола эскарен полицеи эпсараш, культура дукхаж цlи хеза дейтелаш а юкъе болаш бола «дын моастагlий» цхьатарра боабаь дlабоахкига.

Цхьабакъда, ОАР капиталистически боацача наькъаца дегlаухилга кхычахьа лостаде гlерташ дунеи халкъашта юкъерчен lарбий чухьарчен реакци дийрхlар кхочашхиланзар. Къийлагlа дlашагlбелла хиина барт эскара доахьаеши полице отрядашеи ший хаинахьа хьагучабаькхар. Эзар гаргга контрреволюционер ляхца чувеллар, хьалийцар дуллачъ герийн лелхача вашестыйн йоккхий тайникаш. Къайлагlа барт баьвш чура а боахаш, ше Каирски университета студентаьша хьалхашка къамьл деш, президента Насера йоахар, цlий мелача межарагта «финансировани» яьй СЕНТО мехкашка, Саудовски Араве, lарбий дунеичуча реакциони наьашка. Цу организаци членаша Египта моастагlашка бийтхьаб шоаш империализманен реакцеи чухатта бокъонца бола lуй хиииаб ярех». 1966 шера шай бетта президента арадаьккхар египетски юрта прогрессивни хувцамаш дара. ОАР-а правительства чакхдоахача гlулакхашца моастагlлах хьацача вокххача 88 помещика ахчаниш хlачапхой секвестр оттаеш доли декрет. Цу шера дамна ОАР-а Къаман собрани къаьста революци тlаьйцар феодализмах яхкдиеараш чухьара реакцеи дlалакхара хьакъехьарчи дешах а. «Йоай мугlараш хьетадарах юккера а хоалияберийолаш бола тlом бе хийча хиларш дорриж lарбий революцеи прогрессивнеи шеаш тlехьа революце».

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ БОАЦАЧА наьтъаша дегlаахара процесс крача классови къовсамo йиш латт Бирме а. 1962 шера шарт бетта нокхьба lаьлаx эскара бе денaчух тlеххьагlа консервативни уйлаш йолаш хиина цхьабола революциони совета дехтенаш йолх дегlаухилга капиталистически наькъа тlaiостаде гlертар. Цхьабакъда, генерал Невин керде волча революциони советера дукха а дукхагlа бий, горадерча юкъерча мугlарех барий, интеллигенци, ахархой, гордерча къегlа барий хьалташ хьал а доацаш, юкх капиталистически боацача наькъаша дегlаахкаралла хьаьа тlехьа эттар. Цар къовсам лоаттабир бахьан долаш бахтехьарча, антисоциалистически уйлаш сагlуь хьалхоадаш хинача эгарех духьала [illegible] гlоlахара вахкам теллар духьала къаьста декреташ тlаьйцаш Демократически парте кулгьлаен республика правительства, дlаьта уж ларде а заьна чиства хьий пачхахьалкхени партейни аппарата, саботажаш контрабандаеи дукхала боккхаргбола lаьдаза наи чlогlаьдаь. Торгови операцеш лелаеш бола нахах цхьа цхьаи сагага йиш яx Демократически партерча кулгалдеча гlулакха тlа бахка наха.

Гвинеяна духьала империализмо лелаеча тийшача балхий керда йола дlайолнелар Гане тlема переворот хиинача тlеххьагlа дена. Слоновая Кости Берега столица-г. Абиджане вlашагlъелла «Гвинея къам мукъадаккхара фронт» оалаш йолчун сецца, гвинейски контрреволюционни эмиграни масcо тайна вовая юкъе а долаш. Гвинейски кепайоаоно бола хоинаха, доаха хьокхаьча «фронта» сецца иштта цхьадолча къкъа мехкашка а вlашагlъехкий империалистически разведкаша.

Чурера арахьарчен контрреволюцена духьала наладаш лоаттабеча къовсамца белгалбаьккхаб Конго (Браззавиле столица а болаш йолча) патриотически демократически страна кхаь шерара никъ. Къонача пачхьалкхенна духьала политически тlемех кие бу неоколониализмо, доалох деха мунна духьала вlашагlлехкаш тайна бахкаш да, доалар дукаш кампани делаш. Сел дукха ха йоаццаш революциони lаьдала организма гучаьлккхар къайлагlа контрреволюцеца дакъа лоацаранта, президентски гlулакха тlара дlахаьлкхачеш водда доалоl дехьа вахачен аббата Юлу сагlув хьалхалоарарнта хьарlchа американски бельгийски герах йола бола къайлагlара складаш. 1965 шера июль бетта Браззавиле тlахтара дерригача африкански мехкий юкъара спортивни доахарш долча хана Леопольдвиле чуйта цара гера а долаш болча террористий группа чурча гlулакхий министр ве гlерташ цуи цlеи коа граната чу а кхесса.

Браззавильски контрреволюцена позняхьоахесь йар, финансирован ер йостиш теларш Леопольдвиле беькьонца чlоагlъенна аьнна США ЦРУ а. Доалол дехьарча теплайоаоно беча хаман, аббат Фюльбер Юлу Браззавилера водага вlаштlехьдоаккхача эттара чlоагlагlа дакъа лоацаш хиинача ЦРУ-с браззавильски контрреволюциони эмиграци ахчаца, делкача воществаша, харц документаша, герашаь lаьламе контрреволюциони литература вlашагlдолль новкъостал ду.

Неоколониализмох цуи агентураш лохалу тийша болхаш юхетерар дукха Къаман революциони болай ахача доаl деча парте хийкара даьлы халкъата ше массане а хьалхашар лехаш. «Вай даьхенга за — аьлар цунна дуьваденна республика информаци министра Бернар Зоннага, — цхьаькках а техника цийла чlоагlагlа хила йош йоалаш дола гера. Вай гера — аьла интернационализм ус санкцеш хилар. Ший лоlаш бар юкъеволаш бола организаци а вай—фе бригадаш оадаш ерри. Массийолчаьл [illegible] ба кураж юкъе: айтха кагийлой [illegible] на lаш, бойкъий [illegible] а, кхуваш боагlараш а. lалашвате дохкхой дагъа да царга кхочар. Чуйтта латта воалаш цхьаькха тайна царга кхочаргlолаш ац. Вайна карагlдьанараш фе доралаш ба уж.

ЦУ ТАЙНАРА, дегlаахара капиталистически боацача наьтъа тlа даьнача мехкашка латта боккха классови къовсам — из марксисташа дагалаьца хlана вlалла а дац, общество вlашдухьал йолча антагонистически классашта егъарах ца хоза йиш а йоацаш хьахинна хlана да. Классови къовсам бушабеш йола цхьаьккха тайпа сиибеш хила йиш йолаш яц капитализмален социализмана юкъе. Боалаш капиталистически форман дlалахаро мара боалац капиталистически хьесапе хоацаш дегlаахара программа кхочашъера бола никъ.

Тахан деррiгдуиен къамий-кортамукъален фронта авангардни отрядаш я ОАР, Бирмий, Алжира, Мале, Гвинея, Браззавиле столица а йолаш йолча Конго халкъаш. Зизаш тайса бац цар никъ, йоккхий к кагий а lалашвате дукха халонаш духьаленаш зоае езаш хул цар. Цхьабакъда, цар къовсахчала шоай са ца кходенш уж хилари—из цхьан-кхьанка болча наьха турпалал хиина lаш. Цар сийлахьча революциони гlулакхашка чlогlагlа уйла тlалхийта халуигlаш а хьалхалатта сурига адамие. Царгахьа ба Советий мехка, дунеи социализма, дунеи массе а доагъашкарча прогрессивни уйлаш йолаш болча блахи шиланаш наьха безам, дог-уйла-солидарность, гlо новкъостал. Чlоагlдуш латта из солидарность — шоашта дегlаахара капиталистически боаца никъ хеьмача халкъаш дlахо йолхаргlолча, кхы а йоккхагlча кхоалмех бола теиам.

Вл. ФЕДОРОВ.
(ТАСС).

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ БОАЦА НИКЪИ КЛАССОВИ КЪОВСАМИ

Советски lаьдала 50 шу дузача шера тоа дургья планета тlа эггара йоккхагlа йолча, 5 миллион киловатт ниш болаш хургйолча Красноярски ГЭС-а эттара хьалхарча шии агрегата.

Сурта тlа: тахан гидроэлектростанци хьалъеча.

Ю. Баринов сурт.
ТАСС фотохроника.

ФУТБОЛ

ЦХЬАККХА А КОТВАЛАНЗАР

Самарддийнахьа шоайла шоалагlа дlашагlкхийтар Батумера «Динамои» «Тереки». Футболах «А» класса шоллагlча труппе хьалхара меттиг яккхара йола календарни матч яр из.

Харькаверча судахочо Ф. Тюрикова матч дlайолаеше а атакаш я грозненцаша. Хьалхарча минуташка хьыьний налараьнта кхераш тlатуне нападающеша А. Жердева, В. Косова, Н. Чупахина.

Цух тlеххьагlа цхьа ха яьнча шорта бе болх тьайбан «Терека» защитникашта а. Кубкови матче санна а хоалаш гоалагlа дикагlа дола «Динамо» нападающеш.

Иштта шоайла вlаший атакаш ен, бакъда, цхьаннена а совае яхка ца могаш чакхъялар хьалхара тайм.

Салебачул тlеххьагlа а кхы белахь хуцадалализа хьал. Дукха гlалатагш ду «Терека» полузащитникаша Х. Даниловеи В. Салькоеи. Дуккхаза бургац йола цар нас нийса ялар бахьан долаш, хlаьта дlайолаий комбинаци, яра атака йохаю цу гlулакхо.

Цхьаккха а команда хоу ца йоллаш чакхъяьлар из матч. Цар шиннее а турнирни таблице цхьацца очко дlайайр.

М. МУСИЕВ.

ЛадугIа

23 июнь, 1966 шу.

РАДИО: 8.35 — Гуржий халкъий концерт. 8.45—«Къона тlехье» (нохчий меттала). 10.00 — «КПСС Центральни Комитета майски Пленуме решенеш кхочашъеш» яха беседа. 16.15 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Берашта йола кинопрограмма. 19.05 — «Нохч-ГIалгlайчен пятилетка» яха пресс-клуб. 19.35 — «Латта тlара латта тlа детталуш. Днепр урамаш хиинача» яха киноочерк. 20.20 — Дунеи мехкашта юкъе латтача гlулакхий хьакъехьа къамаьл. 21.20 — Дунеи мехкашта юкъе латтача гlулакхий хьакъехьа къамаьл. 21.25 — «Влюбленный мечтатель» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий урамга, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора вал. — 2-30-91; беккхоахама секретара—2-45-48; партейнна вахарех, промышленностах, юртбоахамах, культурах, письмоий отделий — 2-25-72; корректорско — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типография, Революци проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05228. Заказ № 3310.